

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

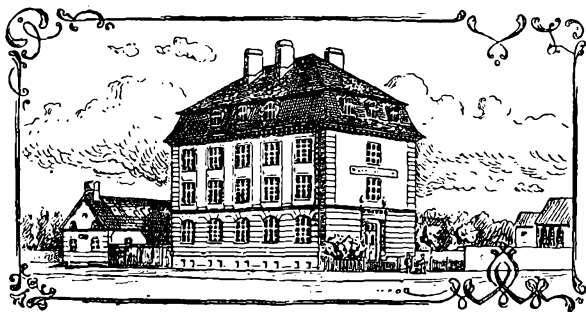
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DET DANSKE SELSKABS SKOLE.

(FORBEREDELSES-, LATIN- OG REALSKOLE.)

Forstander: Dr. phil. C. N. STARCKE.

Forchammers Vej.

Statens
Pædagogiske Studiesamling
København V.

DET DANSKE SELSKABS SKOLE.

(FORBEREDELSES-, LATIN- OG REALSKOLE.)

Forstander: Dr. phil. C. N. STARCKE.

Forchammers Vej.

4de Aarsberetning.

KØBENHAVN.

Trykt i Det danske Selskabs Skole.

Maj 1903.

Skolens bestyrelse:

Generaldirektør Ch. Ambt.

Overretssagfører Axel Bang.

Etatsraad J. M. Bing.

Cand. mag. A. Dam.

Inspektør H. A. Hald.

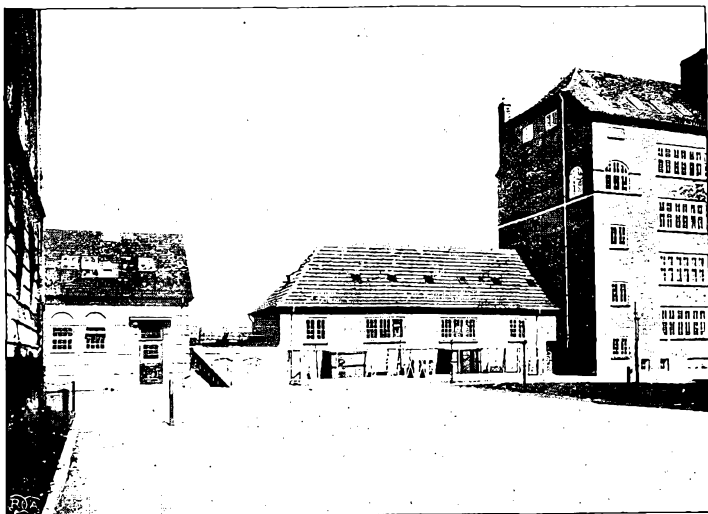
Dr. phil. C. N. Starcke, forstander.

Dr. med. overkirurg E. Tscherning.

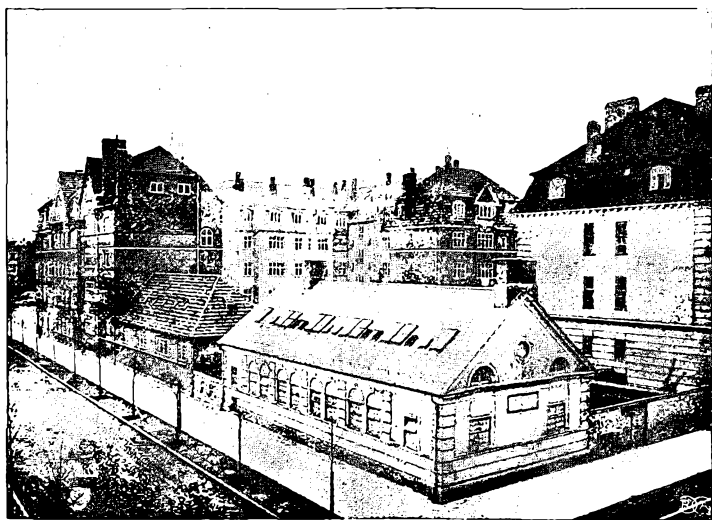
Forstanderen træffes paa skolen hver skoledag 3—4.

Til det kommende skoleaar optages nye elever i de første 8 klasser, d. v. s. de 6 forberedelsesklasser og 1ste og 2den studerende klasse. Derimod optages ikke nye elever i skolens ældste klasse, som svarer til 3die studerende.

Den nye skolebygning.

Set fra Forchammers vej.

Set fra Steenstrups alle og Johnstrups alle.

Det danske selskabs skole

oprettedes i 1899 med 5 forberedelsesklasser og vil i aaret 1903—1904 have 9 klasser, 1ste—6te forberedelsesklasse og 1ste—3die real- og studerende klasse.

Skolen fører sine elever til en afsluttende prøve ved udgangen af 9de klasse. Normalalderen vil her være 15 aar. De elever, der saa ikke forlader skolen, føres gennem en etaarig overklasse til præliminæreksamen eller gennem 3 etaarige overklasser til den matematisk- naturvidenskabelige, eller under den nye skolelov til den nysproglige studentereksamen. Derimod vil den klassiske linie ikke blive indført ved skolen.

Det daglige arbejde ved skolen har i det forløbne aar været fortsat i overensstemmelse med de principper, hvorpaa undervisningen i følge det oprindelige program skulde bygges. Beretningen om aarets undervisning følger nedenfor med vedkommende faglærerens egen skildring.

I aarets løb har der 3 gange fundet en sammenkomst sted mellem elevernes forældre og lærerne. Ved det første møde Tirsdag d. 7. December talte forstanderen om den nye skolelov og dennes forhold til den plan, hvorefter undervisningen hidtil er blevet ledet her ved skolen. Ved det andet møde Tirsdag d. 24. Febr. talte forstanderen om undervisning i Dansk og udviklingen af børnenes forstand. Ved det tredie møde var emnet: Brugen af bøger.

Desuden har i aarets løb hr. skuespiller Hejlessen vist skolen den velvilje at oplæse Jeppe paa Bjærget, Erasmus Montanus og scener af Jacob v. Thyboe og Gerth Westphaler for de 5 ældste klasser.

Skolens ældste klasse gav d. 7. og 8. Februar en forestilling, hvis overskud skulde anvendes til skolens udsmykning.

I aarets løb har skolen faaet en ny skolebygning foruden den oprindelige, der var blevet for lille. Denne nye bygning rummer gymnastiksal med omklædningsrum og styrtebad, 8 læseværelser og sløjdsal. Den er opført under ledelse af arkitekt A. Clemmensen; arbejdet udførtes af dhr. murmester Axel Bro, arkitekt G. Steenberg og tømmermester Jul. Nielsen & Abel; ingeniørarbejderne er udført under ledelse af ingeniør A. Karsten. Indvielsen af denne nye bygning fandt sted efter juleferien d. 7. Januar med en lille festlighed.

Samtidig med at denne nye bygning toges i brug, indførtes en lille ændring i klassefordelingen, idet fremtidig kun de to yngste aargange har deres særlige klasseværelse. For alle de andre klassers vedkommende er værelserne fordelt efter fagene. Der indvindes derved betydelig plads, og den enkelte faglærer kan have hele sit undervisningsmateriale ved haanden i hvert øjeblik.

Ferierne i skoleaaret 1903—1904.

Skoleaaret begynder Torsdag d. 20. August kl. 10.

Efteraaarsferie: Søndag d. 18. Oktbr. til Onsdag d. 21. Oktbr.

Juleferie: Onsdag d. 23. Decb. til Onsdag d. 6. Jan.

Paaskeferie: Onsdag d. 30. Marts til Tirsdag d. 5. April.

Pinseferie: Lørdag d. 21. Maj til Søndag d. 29. Maj.

Begge dage er overalt medregnede.

Forældremøderne.

Loven om højere Almenskoler.

Paa forældremødet d. 7. Decbr. gjorde jeg rede for hovedtanken i det rigsdagen forelagte lovforslag om en ny ordning af vort højere skolevæsen. Da loven i den mellemliggende tid er blevet ført igennem og i Landstingets affattelse endelig vedtaget af Folketinget d. 7. April, vil forældrene faa størst klarhed over den nye lovs indhold og dens forhold til vor skoles undervisningsplan ved at selve lovens tekst meddeles. Det bliver da kun nogle ganske faa og korte bemærkninger af vejledende natur, som det kan være nødvendigt at tilføje.

I.

Om skolernes art, formaal og indretning
i almindelighed.

§ 1.

I tilslutning til folkeskolens undervisning for børn i 11—12 aars alderen meddeles den højere almenundervisning først i mellemskolen, siden i gymnasiet.

§ 2.

Mellemskolen er en barneskole, som gennem 4 eetaarige klasser meddeler sine elever en for det givne alderstrim egnet højere almenundervisning, der føres frem til en passende afslutning.

Mellemskolens undervisning kan fortsættes efter den afsluttende aarsprøve gennem en realklasse (realafdeling).

§ 3.

Gymnasiet giver i tilslutning til mellemskolen gennem 3 eetaarige klasser sine elever en fortsat højere almenundervisning, som tillige afgiver det nødvendige grundlag for videregaaende studier.

Gymnasiets undervisning skal kunne meddeles paa 3 delvis

forskellige linier, som efter de undervisningsfag, der giver hver enkelt linie dens særpræg, betegnes henholdsvis som den klassisk-sproglige, den nysproglige og den matematisk-naturvidenskabelige linie.

§ 4.

Den højere almenundervisning kan ogsaa meddeles uden for statens skoler (jfr. §§ 18 og 19).

Saavel mellemskolen som gymnasiet kan omfatte baade drengekoler, pigeskoler og fællesskoler for drenge og piger. I fællesskolen kan dog sondret undervisning paa enkelte punkter foreskrives ved kgl. anordning, jfr. § 27.

II.

Om undervisningens indhold i almindelighed.

§ 5.

Mellemskolens undervisning skal omfatte Religion, Dansk (med lette læsestykker af Svensk), Engelsk, Tysk, Historie, Geografi, Naturhistorie, Naturlære, Regning og Matematik, Skrivning, Tegning, Legemsøvelser, kvindeligt Haandarbejde og Sang. Under Naturfagene medtages de væsentligste træk af Sundhedslæren og nogen Kemi.

Desuden bør der, efterhaanden som lærerkræfterne haves, og for saa vidt forholdene efter ministerens skøn i øvrigt tillader det, gives undervisning i Sløjd eller andet legemsarbejde samt for piger i kvindeligt Husgering. I pigeskolen kan Fransk optages.

For dem af mellemskolens elever, der maatte ønske det, kan der i mellemskolens øverste klasse indrettes en undervisning i Latin eller Fransk.

I den realklasse, der kan slutte sig til mellemskolen som dens fortsættelse, skal der undervises i Dansk, to af de nyere sprog (Engelsk, Tysk, Fransk), praktisk Regning og Matematik (kun paabudt for drenge), afsnit af Naturlære, Historie, Geografi og

Naturhistorie samt Legemsøvelser. Undervisningsplanen, der foruden de nævnte fag kan omfatte andre fag, bliver for hver enkelt skoles vedkommende at fastsætte af ministeren for kirke- og undervisningsvæsenet.

§ 6.

I gymnasiet skal der, med forskel efter dets tre forskellige linier, gives undervisning i Religion, Dansk med de øvrige nordiske sprog, Engelsk, Tysk, Fransk, Latin (ikke paa den matematisk-naturvidenskabelige linie), Græsk (alene paa den klassisk-sproglige linie), Oldtidskundskab, Historie, Geografi og Naturhistorie, Naturlære, Matematik, Legemsøvelser og Sang. Paa den klassisk-sproglige linie maa der ikke tillægges Græsk overvejende større vægt end Latin.

Med samtykke af ministeren skal der ogsaa kunne gives undervisning i legemsarbejde.

§ 7.

Elever, der ikke tilhører folkekirken, skal helt eller delvis fritages for undervisning i religion, naar deres forældre eller værger fremsætter forlangende derom.

III.

Om prøver og vidnesbyrd.

§ 8.

Mellemskolen slutter med en aarsprøve, der delvis kan afholdes under offentlig kontrol.

I gymnasiets slutningsklasser og i realklassen ender undervisningen med afgangsprøver, som helt eller delvis afholdes under offentlig kontrol, og ved hvilke eleverne skal godtgøre, at de har naaet den aandelige modenhed og tilegnet sig den kundskabsfyldte, der er sat som undervisningens maal. Ved disse afgangsprøver eksamineres ikke i religion og sang.

§ 9.

Mellemskolens afsluttende aarsprøve kaldes „mellemskoleeksamen“, realklassens afgangsprøve „realeksamen“, afgangsprøven paa gymnasiets 3 linier „studentereksamen“.

De fornævnte prøver er dels skriftlige, dels mundtlige. De mundtlige prøver er offentlige.

Der gives ingen hovedkarakter.

De skriftlige opgaver gives af ministeren. Ved de mundtlige prøver eksamineres som regel af skolens lærere.

§ 10.

For elever, der har bestaaet mellemskoleeksamen, realeksamen eller studentereksamen, udstedes eksamensbeviser med angivelse af deres karakterer i de enkelte fag ved prøverne samt vidnesbyrd om deres forhold i skolen.

Naar elever forlader en skole forinden de fornævnte prøver eller uden at have bestaaet disse, skal skolen, for saa vidt deres forældre eller værger forlanger det, meddele dem vidnesbyrd om modenhed, kundskaber og forhold i skolen.

Skemaer for eksamensbeviser og vidnesbyrd udfærdiges af ministeren.

For statsskolernes elever udstedes eksamensbeviser og vidnesbyrd uden betaling.

§ 11.

Mellemskoleeksamen giver adgang til gymnasiet. Ved optagelse af elever fra kommunale eller private mellemskoler kan forlanges en optagelsesprøve. Paa hvilke betingelser realeksamen kan give adgang til gymnasiet, bestemmes af ministeren. De, der melder sig til optagelse i gymnasiets klassisk-sproglige linies eller nysproglige linies 1ste klasse, skal tillige underkaste sig en prøve i Latin.

Enhver, der har bestaaet studentereksamen, har ret til at lade sig indskrive ved Universitetet som akademisk borger.

IV.

Om elevers optagelse.

§ 12.

Beslutning om elevers optagelse i statsskolerne fattes af rektor.

§ 13.

Optagelse af elever skal regelmæssigt kun kunne finde sted ved begyndelsen af et nyt skoleaar. Dog kan rektor bevilge undtagelser fra denne regel.

§ 14.

Som almindelige betingelser for elevernes optagelse fastsættes:

1. At de, som optages i en mellemskoles 1ste klasse, ikke er under 11 aar, og at de, som optages i et gymnasiums 1ste klasse, ikke er under 15 aar.

2. At deres alder ikke er saa fremrykket, at den er mere end 2 aar over gennemsnitsalderen for den klasse, som de efter deres kundskaber kan optages i.

Undtagelser fra 1. og 2. kan under særegne omstændigheder tilstedes af rektor.

3. At de ikke lider af smitsom sygdom eller andet legemligt onde, som kan virke skadeligt paa de øvrige elever.

4. At de, for saa vidt de tidligere have været elever af andre skoler, fremlægger tilfredsstillende vidnesbyrd fra den skole, som de sidst har besøgt.

§ 15.

Ved optagelsesprøven i en mellemskoles første klasse maa kun prøves i folkeskolens almindelige skolefag, særlig i Dansk.

For at nogen kan optages som elev i en af mellemskolens højere klasser, maa vedkommende bestaa en optagelsesprøve, der godtgør, at han (hun) i modenhed og kundskaber staar paa lige trin med den classes elever, i hvilken han (hun) ønskes optaget.

§ 16.

For at blive optaget i gymnasiets 1ste klasse maa vedkom-

mende enten have bestaaet mellemskoleeksamen eller ved optagelsesprøven fuldt ud godtgøre at være i besiddelse af den modenhed og kundskabsfylde, som fordres for at bestaa den nævnte eksamen (jfr. dog § 11, 1ste stykke).

For at blive optaget i en af gymnasiets andre klasser maa vedkommende bestaa en optagelsesprøve, der godtgør, at han (hun) i modenhed og kundskaber staar paa lige trin med den klassens elever, i hvilken han (hun) ønskes optaget.

V.

Om undervisningstiden.

§ 17.

Den ugentlige skoletid til samtlige fag og øvelser — Sang, Gymnastik, Sløjd eller andet Legemsarbejde samt kvindelig Husgerning undtagne — maa ikke overstige 30 undervisningstimer paa 50 minutter eller et dertil svarende antal timer af kortere varighed. Mellem undervisningstimerne skal der gives fritid. De nærmere bestemmelser om den daglige skoletid, hvis varighed, friminutterne medregnede, regelmæssigt fastsættes til 6 klokke-timer, gives af ministeren efter indstilling af rektor, som derom maa have forhandlet med skoleraadet.

Ferie- og fridagene i et skoleaar maa i reglen ikke tilsammen udgøre mere end 63 søgnedage.

VI.

Om eksamensret for kommunale og private højere almen-skoler.

§ 18.

Ret til at afholde de i § 10, 1ste stykke, nævnte prøver med samme virkning som statens højere almen-skoler og Herlufsholm skole samt til at udstede de i samme paragraf nævnte eksamens-

beviser kan af ministeren tilstaas kommunale eller private skoler paa et vist aaremaal og paa de betingelser, som ministeren bestemmer.

Det kan tillades skoler, som udelukkende optager piger, at afholde en særlig pigeskoleeksamen, som beregnes paa ikke at tages før det fyldte 17de aar og træder i stedet for realeksamen. De øvrige bestemmelser om undervisningsfag og om prøvens indhold fastsættes af ministeren.

VII.

Om privatisters adgang til at underkaste sig de højere almenkolors afgangsprøver samt mellemskoleeksamen.

§ 19.

De, som ønsker at underkaste sig mellemskoleeksamen eller realeksamen, efter at være forberedte ved privatundervisning, har at indstille sig for en ved ministerens foranstaltning af undervisningskyndige sammensat eksamenskommission.

De, som ønsker at underkaste sig gymnasiets afgangsprøve, efter at være forberedte ved privatundervisning, har at indstille sig enten ved en statsskole eller ved en kommunal eller privat skole, der har tilladelse til at afholde bemeldte afgangsprøve, eller for en eksamenskommission efter ministerens bestemmelse.

VIII.

Særlige bestemmelser.

§ 20.

Statens lærde skoler, derunder Sorø Akademis lærde skole, omdannes til højere almenkolor af de ovenfor omhandlede arter saaledes, at mellemskolens 1ste klasse oprettes ved dem fra begyndelsen af skoleaaret 1903—04, 2den klasse fra begyndelsen

af skoleaaret 1904—05, medens 1ste studerende klasse og 1ste realklasse samtidig inddrages. Ved det følgende skoleaars begyndelse oprettes mellemskolens 3die klasse, som træder i stedet for 2den studerende klasse og 2den realklasse, og saaledes fremdeles.

Realeksamen efter denne lov afholdes første gang i sommeren 1908, studentereksamen i sommeren 1910.

Ved Metropolitanskolen, Sorø Akademis lærde skole, Odense og Aarhus katedralskoler indføres alle gymnasiets 3 linier. De andre statsskoler faar, saa længe forholdene kræver det, kun to linier hver efter ministerens nærmere bestemmelse.

§ 21.

Antallet af de faste lærer- og lærerindepladser, gymnastiklærerne ikke medregnede, ved statens 12 højere almenkoler bestemmes under iagttagelse af reglen i denne lovs § 22, 5te stykke. Antallet af overlærere og overlærerinder ved disse skoler maa ikke overstige halvdelen af de nævnte faste lærer- og lærerindepladser.

§ 22.

Bestemmelserne i kongelig anordning af 2. Februar 1849 og lov af 28 Marts 1855 § 2 om adgang til rektoraterne og overlærerembederne ved de lærde skoler hæves.

Adgang til at blive rektor ved en af statens højere almenkoler skal staa aaben for enhver, der ved tjeneste som overlærer eller lærer ved en højere almenkole, der omfatter baade mellemskolen og gymnasiet, har lagt fremragende pædagogisk dygtighed for dagen og kan gennemføre undervisningen i sine fag til studentereksamen. Dog skal under ellers lige vilkaar saadanne lærere, som har underkastet sig baade den teoretiske og den praktiske del af embedseksamen, have fortrinsret.

Adgang til overlærerembeder (overlærerindeembeder) ved statens højere almenkoler har fortrinnsvis de ved disse ansatte lærere og lærerinder.

Fortrinlig adgang til lærerembeder (lærerindeembeder) ved de nævnte skoler har de, der har underkastet sig en skoleembedseksamen eller (inden 1907) en magisterkonferens i Matematik, Fysik eller Naturhistorie. Fra 19. August 1908 at regne kan ingen blive ansat som lærer eller lærerinde, som ikke har underkastet sig en prøve i pædagogik og undervisningsfærdighed.

Overlærere og lærere (overlærerinder og lærerinder) ved statens højere almenskoler er pligtige til ugentlig at undervise 24 timer à 50 minutter eller et dertil svarende antal timer af kortere varighed.

§ 23.

Fra begyndelsen af skoleaaret 1903—04 bortfalder de hidtil ved elevs optagelse i de offentlige lærde skoler krævede indskrivningspenge.

Fra samme tidspunkt fastsættes skolebetalingen for samtlige klasser i alle statens højere almenskoler, Sorø herunder indbefattet, saaledes: for gymnasiets og realafdelingens klasser ved Metropolitanskolen 42 kr. fjerdingaarlig, ved de andre skoler 36 kr. fjerdingaarlig, samt for mellemskolens klasser ved Metropolitanskolen 36 kr. fjerdingaarlig, ved de andre skoler 30 kr. fjerdingaarlig. Naar flere søskende samtidig besøger en af disse højere almenskoler, nedsættes kontingentet for den næstældste med $\frac{1}{4}$ og for den tredje ældste med $\frac{1}{2}$; de efterfølgende gaar frit. Udmelding kan ske i løbet af et fjerdingaar til dettes udgang. Den, som forlader skolen i Juli maaned, betaler kun skolepenge for denne maaned. I øvrigt er det overladt til ministeren at fastsætte alle fornødne nærmere bestemmelser vedrørende skolepengenes opkrævning.

Ved Rønne højere almen-skole indtræder den i stykke 2 fastsatte betaling ved en jævn stigning af skolepengenes nuværende beløb, saaledes at den fulde betaling naas 10 aar efter, at denne lov er traadt i kraft.

§ 34.

Det antal fripladser, som kan tildeles elever i statens højere

almenskoler, fastsættes til en sjattedel (for Ribe og Rønne skolars vedkommende dog en trediedel) af det ved hvert skoleaars begyndelse i de enkelte skoler værende elevtal, efter at antallet af de privilegerede eller ekstraordinære gratister er fradraget.

Ved Sorø skole kan der tilstaa fri undervisning til et antal af i det højeste en trediedel af de skolesøgende elever, som ved hvert skoleaars begyndelse findes i bemeldte skole, efter at antallet af de privilegerede eller ekstraordinære gratister er fradraget.

I øvrigt er det overladt til ministeren at fastsætte alle fornødne nærmere bestemmelser vedrørende fripladserne, dog at disse fortrinsvis skal tilstaa børn af ubemidlede forældre.

§ 25.

De nuværende offentlige lærde skolars pengestipendier kan efter skolernes omdannelse til højere almenkoler tillægges elever ikke blot i gymnasiet, men ogsaa i mellemskolen, for saa vidt ikke fundatsbestemmelser for private legater, der er holdt uden for skolernes stipendiefonds, maatte være til hinder herfor.

Af overskuddet for det en af statens højere almenkoler tilhørende stipendiefond kan der uddeles stipendier til elever, der efter bestaaet mellemskoleeksamen ved den paagældende statskole gaar over til en anden statsskoles gymnasium for at kunne følge dennes undervisning paa en linie, som ikke findes ved førstnævnte skole.

§ 26.

Paa kommunale højere almenkoler kommer bestemmelserne i lov af 24. Marts 1899 om forskellige forhold vedrørende folkeskolen og i lov af 8. Marts 1856 om nogle forandrede bestemmelser for borger- og almueskolevæsenet i købstæderne og paa landet til anvendelse paa samme maade og i samme omfang som for de nuværende kommunale realskoler.

§ 27.

Ved kongelig anordning fastsættes følgende nærmere bestemmelser:

- 1) om undervisningen i statens fællesskoler for drenge og piger (se § 4),
- 2) om indholdet og omfanget af undervisningen i hvert enkelt fag saavel for mellemskolens som for hver af gymnasiets 3 liniers og realklassens vedkommende (se §§ 5 og 6),
- 3) vedrørende de i §§ 8, 9, 18 og 19 nævnte prøver, saaledes om eksamensopgivelserne i de forskellige fag, om censuren, om adgang til fritagelse for mundtlig prøve i et eller flere fag, naar den skriftlige prøve er bestaaet paa fyldestgørende maade, om karaktergivningen m. m.,
- 4) om afholdelsen af aarsprøver ved statsskolerne,
- 5) om de tillægsprøver ved den polytekniske læreanstalt og Universitetet, som maatte være fornødne for dem, der efter bestaaet studentereksamen vil indtræde som eksaminander ved ovennævnte læreanstalt eller indstille sig til de forskellige universitetseksaminer,
- 6) om prøven i pædagogik og undervisningsfærdighed (se § 22),
- 7) om den i § 11 nævnte latinprøve,
- 8) om fordringerne ved den optagelsesprøve, en elev maa bestaa for at kunne blive optaget i en mellemskoles 1ste klasse,
- 9) om optagelsesprøven til gymnasiets 1ste klasse,
- 10) i hvilken eksamenstermin almindelig forberedelseseksamen sidste gang vil være at afholde efter den gamle form.

§ 28.

Bestemmelserne i lov af 2. Maj 1902 om tilskud til private realskoler kommer til anvendelse paa private højere almenskoler, hvis undervisning tilsigter mellemskoleeksamen eller realeksamen (jfr. § 18, 2det stykke), men som ikke tillige giver gymnasiets undervisning, og den nævnte lovs bestemmelser vedrørende realklasserne vil da være at anvende paa de 4 egentlige mellem-

skoleklasser eller de 4 dertil svarende klasser i vedkommende skoler, dog saaledes, at det i lovens § 6 ommeldte beløb til fripladser eller pladser med nedsat skolebetaling ogsaa kan komme elever i realklassen (realafdelingen) til gode, hvorhos det ved beregningen efter fornævnte lovs § 3 b. skal komme en skole til gode, at den har en saadan yderligere klasse eller afdeling.

I den overgangstid, i hvilken de paagældende skoler har klasser baade efter den hidtidige ordning og efter nærværende lovs regler, skal der ved de i den anførte lov nævnte 4 realklasser forstaas de 4 øverste klasser.

De hovedpunkter i denne lov, som særlig maa understreges, bliver 1) Den egentlige barneskoles afslutning ved 15aars alderen 2) Henlæggelsen af undervisning i latin og fransk til gymnasiet 3) Naturfagernes, sløjdens og gymnastikkens stærkere fremtræden og 4) undervisningens karakter som modnende, i stedet for eksamensforberedende.

At denne lov er blevet hilst med den største glæde her ved skolen, er naturligt. Den undervisningsplan, som lagdes til grund for skolens arbejde ved dens oprettelse (se Vor undervisning og det praktiske liv 1898 pag. 19 og skolens første program 1899 pag. 10—11), laa uden for den da gældende lovs rammer. At dette i mange maader maatte fremkalde en vis utryghed med hensyn til skolens fremtid, var kun selvfølgelig. Ved den nye lov forsvinder dette uheldige forhold, idet skolens plan er ganske i overensstemmelse med denne. Kun en eneste ændring, der ikke berører skolens plan i det hele, behøver vi at foretage, og den bestaar i at fjerne undervisning i fremmed sprog fra 4de og 5te klasse, noget, som vi længe havde ønsket at kunne gøre, men ikke dristede os til.

Undervisning i dansk og udvikling af børnenes forstand.

Det emne, som jeg i aften gerne vilde tale til Dem om, er et specielt fagligt emne. Men dels er det i og for sig af en saa stor vigtighed, at jeg har ment, det vilde kunne paaregne opmærksomhed hos Dem alle, dels vil undervisningen i dansk være af typisk betydning, saa at de synspunkter, man følger ved den, vil vise, hvilken forstaaelse man i det hele har af undervisning. Men jeg har endnu en grund til at ønske at tale med Dem om danskundervisningen. Jeg tror nemlig, at hjemmene her i høj grad kan hjælpe skolen eller modarbejde den, alt efter den forstaaelse, de har af vor fremgangsmaade.

For enhver skolemand indtager undervisningen i modersmaalet en fremskudt plads. Der er næppe noget andet fag, der som dette er et selvskrevet fag, baade som elementærfag og som led i en højere undervisning. Man kunde tænke sig en skole, der ikke gav undervisning i andet end den mundtlige og skriftlige behandling af modersmaalet, men man kan ikke tænke sig en skole, som skød dette fag ud af sin undervisning. Der er da heller ikke noget fag, der er blevet saa grundig behandlet af pædagogerne som dette, og i hvilket de metodiske fremskridt har været saa store og saa almindelige. Der undervises nuomstunder i modersmaalet rundt om i skolerne med større kraft, større bevidsthed og bedre resultat end for en menneskealder siden.

I enhver af de større lærebøger i pædagogik vil man finde undervisningen i modersmaalet behandlet med den største udførelighed. Metodiske anvisninger gives der i en saadan udstrækning, at enhver lærer kan faa vejledning næsten for ethvert af de mange smaaspørgsmaal, han i sin daglige gerning kommer til at staa over for. Man faar i disse lærebøger at vide, hvorledes man skal bære sig ad med at lære barnet at læse saa hurtig og saa sikkert og med saa lidt aandelig lidelse som mulig. Man faar at vide, hvorledes formen bør være af de bogstaver, man

anvender i denne første undervisning, hvorledes deres farve bør være og farven af det papir, de er trykt paa. Og for den senere undervisning i læsning og stilskrivning finder man ogsaa omhyggelige anvisninger.

Saa snart der er naaet nogen færdighed i at stave eller læse bør vægten lægges paa, at barnet lærer at læse tydeligt og med omtanke, uden syngende enstonig udtale. Valget af læsestof maa vælges med omhu, saa det nærer og udvikler de forskellige sider af barnets aandsliv. Barnets øre skal aabnes for det skønne sprog, d. v. s. for det klare sprog, der siger netop hvad der skal siges, og for det virkningsfulde sprog, der siger dette paa den maade, at det vinder den letteste indgang i andre bevidstheder. Forfatterlæsning og stilskrivning tjener i de højere klasser disse formaal. Ved beskæftigelsen med sproget bliver eleven lydhør for dets evne til at udtrykke tanker og stemninger; ved beskæftigelsen med litteraturen bliver hans aandelige synskreds udvidet, idet baade hans viden forøges, hans fantasi udvikles, og hans følelsesliv beriges.

Alt dette er meget godt, og der naas betydelige resultater ved at følge disse anvisninger. Men der er dog en meget vigtig side ved undervisningen i modersmaalet, som slet ikke kommer frem i noget af alt dette, og som ikke vel kan undværes, om barnets hele udvikling skal blive saa omfattende og saa dygtig som mulig. Trods al den fremgang, undervisningen i modersmaalet har haft, beherskes den dog endnu af en formalisme, som ikke blot gør sig gældende i de første elementærklasser ved den ensidige vægt, hvormed arbejdet her samler sig om at udvikle læsefærdigheden, men ogsaa følger med op i de højere klasser og viser sig i misligheden af det læsestof, man vælger, og i karakteren af de stilopgaver, der stilles, og den maalestok, man anlægger for bedømmelsen af elevernes præstationer.

Jeg vil først vende mig til den elementære undervisning.

Læsefærdigheden er en nødvendig betingelse for at kunne bruge bøger. Jo mere en skoles undervisning er bygget paa

bøger, desto nødvendigere vil det være for den at skaffe eleverne den størst mulige læsefærdighed i den kortest mulige tid. Derfor drives arbejdet herpaa i de fleste skoler med en saadan kraft, at barnets endnu saa bløde og bøjelige aand modtager et dybt præg deraf; og jo mere dette elementærarbejde for at naa sit maal antager karakteren af dressur, desto skadeligere bliver de spor, det sætter sig i barnets hele indre udvikling. Man behøver blot at se, hvad det er for læsestof, barnet lærer at læse ved, for at forstaa, at det ikke byder den fjerneste tilknytning til alt det, som sproget skal være udtryk for. Der er ingen tanker i det, og det er netop i samme grad egnet til at opøve læsefærdigheden, som det i anden forstand er fordummende. Hvilken indflydelse det maa have paa et livligt barnesind, uge efter uge at stirre paa disse indholdsløse ord og samle al sin kraft blot om lydene, det burde vi voksne kunne indse og forskaane dem for.

Der er ingen tvivl om, at man ved at give et lille barn for lange ord og for indholdsvægtige sætninger at tumle med, forhæler det tidspunkt, hvor de erhverver læsefærdighed. Men denne læsefærdighed er jo heller ikke det samme som sprogfærdighed, og at tage den som maalestok for den elementære undervisning i modersmaalet er i og for sig vildledende. Skolen har for sin øvrige undervisnings skyld haft brug for en tidlig udviklet læsefærdighed; og dens arbejde for at opnaa denne har efterhaanden fremavlet den forestilling, at læsefærdighed er sprogfærdighed, at det barn, der har lært at læse flydende, er blevet mere herre over sit modersmaal, d. v. s. har lært mere dansk. Men denne forveksling af læsning og sprog er ikke berettiget, og den vender let skolens opmærksomhed bort fra børnenes sprogfærdighed. Man finder ofte, at de børn, som læser mest flydende i en af smaaklasserne, ikke er de samme, som i deres tale viser den største sprogsans. Og hvorledes skulde ogsaa sprogfænomener som dem, man giver barnet for øje for at opøve dets læsefærdighed, være i stand til at udvikle dets sans for sproget. Under-

visning i dansk fortjener kun dette navn, naar den er en undervisning i sproget. Samler man i elementærklasserne al kraften paa at fremkalde læsefærdighed, nu vel — saa kan man retfærdiggøre dette med, at det er nødvendigt af hensyn til den følgende undervisning, men man kan ikke kalde det en undervisning i dansk.

Jo mere skolen bygger sin undervisning paa et andet grundlag end bøgerne, desto mindre vigtigt bliver det for den at opnaa en stor læsefærdighed paa et tidligt tidspunkt. Om barnet kan læse flydende naar det er 7 eller først naar det er 9 eller 10 aar, er jo i og for sig ligegyldigt. Spørgsmaalet er her kun, hvilken brug skolen har for læsefærdigheden. At en hel mængde elever, ogsaa i de skoler, som arbejder stærkest paa at udvikle læsefærdigheden, endnu ikke har erhvervet den i 10—11 aars alderen er en kendsgerning, som maa give en noget at tænke over. Thi disse elever staar ikke altid tilbage for deres kammerater i deres øvrige udvikling.

Over for forældrene vil den skole, som arbejder med størst iver paa at give eleverne læsefærdighed, let komme til at staa som en udmærket skole. Læsefærdighed er et resultat, som det er let at faa øje paa, og som der lægges megen vægt paa i følge den almindelige overtro, at læsefærdighed er en saa saare nødvendig ting. At barnets sprog maaske samtidig slet ikke har udviklet sig, at hverken dets ordforraad er blevet større, eller dets tale klarere, bemærkes ikke saa let. Den sprogundervisning, forældrene selv har givet deres barn, fra det begyndte at stamme, anser de ikke for noget, og dog er den langt væsentligere end den, skolen i de første aar kan byde. Forældrenes undervisning sker ubevidst og ikke metodisk; den strækker sig saaledes gennem det daglige liv, at opmærksomheden ikke samler sig om den. Barnets læsefærdighed er derimod noget nyt, som er kommet til, noget, der er vundet ved et metodisk arbejde, og det er da vel forstaaeligt, at man glæder sig over den og betragter den som den første sikre støtte for vurderingen af sit barns evner.

Men læsefærdighed er ikke noget sikkert kendetegn paa evner. Selvfølgelig vil den godt begavede dreng let lære at læse, som han ogsaa let lærer de andre ting, man sætter ham til. Den slet begavede dreng, som ingen ting kan lære, vil ogsaa have ondt ved at lære at læse. Men for hele mellemklassen af elever bliver læsefærdigheden ofte et vildledende kendemærke. Til at læse let og flydende hører der en vis begrænsning af forestillinger. Læsning er jo netop derved forskellig fra stavning, at gætteriet spiller saa stor en rolle i den. De ord, man har læst, vækker forventninger om de næste led i sætningen; man læser ved hjælp af meningen i det læste i mindst lige saa høj grad som ved hjælp af en tydelig iagttagelse af de trykte bogstaver. Derfor er det, at vi voksne saa jevnlig under læsningen overser trykfejl eller læser, hvad vi mener der burde staa, i stedet for det, som virkelig staar der. Derfor læser vi med saa langt større lethed ting, hvis mening er os klar, end saadanne, som angaar omraader, hvor vi ikke er hjemme.

Det samme gælder i endnu højere grad børn. Børn med en livlig fantasi vil have større tilbøjelighed til at læse unøjagtig end børn uden fantasi, fordi de arbejder stærkere paa at gætte sig frem. Børn, som tænker over, hvad de læser, vil ofte hakke mere i læsningen af lidt vanskelige emner end børn, som ikke tænker. I en historie f. eks. der begynder saaledes: Der var engang en konge og en dronning — kan man høre børn rask væk læse: Der var engang en prins og en prinsesse. Enhver lærer kan med største lethed give et utal af tilsvarende eksempler paa læsefejl, som ikke har deres kilde i en mangelfuld læsefærdighed.

Den indflydelse, læsestoffet øver paa læsefærdigheden, har man længe været sig bevidst, og ganske naturlig vælger man derfor det elementære læsestof saaledes, at det lægger læsefærdigheden saa faa hindringer i vejen som muligt. De enkelte ord, skal være korte, sætningerne skal ligeledes være korte og med en klar og afsluttet mening. Men jo mere man lader disse hensyn raade, desto fattigere et sprog faar man. En mængde af

det læsestof, man benytter i elementærklasserne, er kemisk rent for tanker; mellem 100 sætninger findes der ofte ikke en eneste, som barnet lærer noget af, eller som ved sit indhold vækker nogensomhelst interesse hos barnet. Øvelserne i læsning bliver derfor tabt tid for hele barnets øvrige aandelige udvikling. Og hvad der umiddelbart er en langt stærkere anke, læseøvelserne bliver ikke en øvelse i sproget. Thi et sprog er ikke en samling ord, men et middel til at udtrykke tanker, og hvor der ingen tanker er, bliver sproget dødt, og indøvelsen i et saadant sprog bliver kun en indøvelse af sprogmekanismen. Hos en mængde tanketomme mennesker flyder talen ustandselig; sætningerne kan komme i vel afrundede perioder og med en strøm af ord, som kun mangler et, nemlig indre vægt. Barneaarenes beskæftigelse med et tanketomt sprog fremmer denne sørgelige rent formelle udvikling.

Undervisningen i dansk bør fra første færd føre barnet til sprogets kilder og være en øvelse i at forme sproget til udtryk for tanker. Har barnet noget paa hjerte, som det vil sige, saa faar det ogsaa en trang til at benytte sproget, og denne trang er det saa, skolen kan benytte til at udvikle barnets evne til at finde de rette ord og de sammenhængende udtryk. Brugen af billeder, som barnet undersøger og beskriver og fortæller om, melder sig her som det vigtigste hjælpemiddel. De sætninger, som barnet ved hjælp af en saadan billedanalyse selv danner, har en ganske anden værdi for det end tilsvarende sætninger, som det finder i en bog, og gives disse sætninger bagefter barnet i hænde i trykt tilstand, vil dets evne til at læse vise sig at være større. Selv om man ad denne vej ikke vil naa saa vidt i læsefærdighed i de første aar, som hvor denne færdighed dyrkes udelukkende, bliver forskellen dog ikke saa stor, som man skulde have troet; men vindingen i sprogfærdighed bliver derimod overordentlig betydelig for ikke at tale om, at barnets almindelige aandelige udvikling bliver baade mange gange større og ledes ind i langt sundere baner.

Billedanalysen vænner nemlig barnet til at iagttage nøjagtig, bevidst og med metode samtidig med, at den vænner det til kun at bruge ord, som det forbinder en mening med d. v. s. til kun at tale, fordi det har noget at sige, og ikke sige andet eller mere, end hvad der tjener til at gengive meningen klart og tydelig.

Man vil lægge mærke til den store forskel, der kan være paa det samme menneskes evne til at udtrykke sig enten mundtlig eller skriftlig alt efter det emne, han skal udtale sig om. Reglen er den, at sikker og klar viden giver et godt og naturligt sprog, medens mangelfuld viden giver et usikkert og uklart sprog. Kun hos enkelte særlig dertil anlagte mennesker er sprogkunsten som saadan saa stor, at deres større eller mindre viden om det, de skriver eller taler om, ikke gør noget afbræk i sproget selv. Men denne evne til at skrive løs er ikke noget attraktivt, og undervisningen i dansk maa undgaa at kultivere denne retning af barnets udvikling.

Et sprog fødes indefra og det udvikles kun i ringe grad og med stort besvær ved hjælp af advortes mønstre. Men det er denne vej, undervisningen i dansk ofte slaar ind paa, saasnart børnene har vundet tilstrækkelig læsefærdighed. Genfortælling af læste historier enten mundtlig eller skriftlig opøver aldeles ikke noget selvstændigt sprog; en del vendinger bevares og gives instinktmæssig uden at være født som naturlige udtryk for barnets egen tanke. Læsning af forfattere vækker sans for forskel mellem naturligt og blomstrende sprog, men lige saa ofte til den gale side som til den rigtige, og i alt fald indøves herved kun evnen til at finde vendinger og perioder, der kan præsentere sig, saa derved den evne øves at kunne tale og skrive pænt selv om det, man ikke ved noget om. Har man engang bidt mærke i den forskel, der kan være imellem den samme elevs stile, efter som han blot skriver ud fra sit formelle herredømme over sproget eller virkelig har noget paa hjerte, saa nærer man ikke længere nogen tvivl om, at det for selve undervisningen i dansk

er af den største vigtighed, at man faar den indre kilde af viden til at springe, hvoraf sproget flyder, og ikke i valget af læsestof eller stilemnner skyder dette hensyn til side.

En stor mængde af de stilopgaver, som gives elever i de højere klasser, er stillede uden hensyn til hvad disse elever kan vide grundig besked om. Man værner dem derved ganske vist til at søge oplysninger om ting, den øvrige undervisning i skolen ikke har beskæftiget sig med; og dette kan være meget godt. Men man værner dem ogsaa til at lade sig nøje med halv og ufordøjet viden, og det er baade meget skadeligt for deres aandelige vaner og lidet fremmende for deres sprogernes udvikling. Jeg kommer her til et punkt, som ligger mig meget stærkt paa hjerte. Den største fare, som truer barnets udvikling, er ikke mangel paa viden om dette eller hint, men mangel paa evne til at bedømme sin egen viden. At være uvidende om en ting er ikke nær saa slemt som at tro, at man ved fuld besked, hvor man i virkeligheden kun har en yderst mager og ufuldstændig viden. Og værst af alt er den tro, at man ved at skrive løs kan slumpe til at sige det rigtige.

Billedanalysen, som jeg nævnede før som middel for sprogundervisningen i smaaklasserne, melder sig atter her som værn mod disse nye farer. Man har forlængst opdaget, at anskuelse er undervisningens bedste støtte. Man husker og forstaar uden sammenligning lettere det, man har set, end det, man ikke har anskuet noget billede af. Men anskuelsesundervisningen gaar langt videre end hertil. Hvad der staar for vor erindring som et billede, nærer vi en ganske anden tillid til, end hvad vi blot husker ad abstrakt vej. Vi lægger ikke mærke til, at vi dog ogsaa derigennem skaber os selv en ny kilde til vildfarelser. Fra mange sider er der i den nyere tid gjort opmærksom paa, hvor stor en rolle iagttagelsesfejl og erindringsforskydninger spiller for dannelsen af overtro, falske meninger, overfladisk viden o. s. v.

Vore anskuede oplevelser præger sig saa stærkt i vor bevidst-

hed, at vi ofte kun skænker dem halv bevidsthed, ser paa dem med et halvt øje og alligevel tror, at vi har undersøgt dem helt og ved nøje besked med, hvad de indeholder. Ofte bliver vi i højeste grad forbavsede, naar vi stilles ansigt til ansigt med ting, vi har set før, og som vi mente at vide besked med, og saa opdager, hvor falske vore forestillinger selv i vigtige hovedpunkter er. Disse fejl skriver sig væsentlig fra en mangelfuld øvelse i at iagttage, og denne mangel er saa almindelig udbredt selv imellem de mest dannede og udviklede mennesker, at de færreste aner deres tilstedeværelse. Fra barnsben af er vi i vor skolegang blevet øvet i en mængde ting, som ligger saa langt fra en skarp og omfattende iagttagelse, at vor aand næppe føler savnet af denne evne. Men mere og mere tvinges vi til at indrømme, at der her er et vigtigt hul i vor intelligens; og den stærke fremhæven af anskuelsens betydning for undervisningen faar først sin fulde rækkevidde, naar man i den ser kravet om at kultivere vor aand i helt nye retninger og skabe den andre vaner end tidligere.

Som eksempler paa hvor ilde det staar til, skal jeg ikke blot nævne den forbløffende mangel paa evne, større børn og de fleste voksne viser med hensyn til at beskrive en simpel genstand eller et billede, man viser dem. Jeg vil hellere fremhæve modsætningen hertil, nemlig hvor rig smaabørns iagttagelsesevne er, og hvor mangfoldige smaating de bider mærke i ved alt, hvad man viser dem. Denne modsætning viser nemlig, at der her er tale om anlæg, som er blevet dræbt af mangel paa pleje. Næsten hver eneste dag bereder mine elever mig overraskelser; de ser meget bedre end jeg. Jeg er ude over den alder, hvor vaner let erhverves eller bødes; de har endnu hele den oprindelige modtagelighed.

I psykologiske laboratorier er der jevnlig blevet anstillet forsøg, hvor det blev paalagt de tilstedeværende nøje at lægge mærke til, hvad der foregik, og bag efter nedskrive en beretning om, hvad de havde set og i hvilken rækkefølge. De intelligenteste

og kundskabsrigeste af de tilstedeværende, som man skulde tro i stand til med stor lethed at løse denne opgave, viste sig regelmæssigt at levere beretninger, som dels var ganske ufuldstændige, dels indeholdt en mængde tildigtede ting, dels ombyttede begivenhedernes rækkefølge paa væsentlige punkter.

For ikke længe siden blev sindene herhjemme sat i den stærkeste bevægelse ved undersøgelserne om Niels Kjeldsen. Enhver vil huske, hvorledes vidneudsagn her stod mod vidneudsagn, og hvorledes kun den roligste og skarpsindigste undersøgelse kunde finde det rigtige ud mellem alle disse ufuldstændige og omdigtede iagttagelser. Og det er selvfølgelig ikke blot de vidner, en historiker kan faa brug for, som saaledes viser sig som slette iagttagere. I alle livsspørgsmaal er det af største vigtighed for os selv og andre, at vor evne til at iagttage er blevet saa paa-lidelig, som en omhyggelig uddannelse kan gøre den.

I den juridiske verden er man ligeledes begyndt at blive opmærksom paa disse forhold og se den store fare, de indeholder. Naar folk hverken kan iagttage eller erindre nøjagtig, hvad de har set, hvorledes skal man saa kunne have tillid til deres vidneudsagn for domstolene. Forsøg er anstillede med folk af den slags, som enhver domstol vilde have den mest ubetingede tillid til som vidner, besindige, modne og kundskabsrige mænd. Man har vist dem et billede, der forestillede en eller anden ligefrem begivenhed fra det daglige liv, netop af den karakter, som enhver af os kan komme til at opleve og blive kaldet til at vidne om, f. eks. en gadescene med nogle faa stærkt fremtrædende personer. Vedkommende fik lov til at betragte billedet nogle minutter, fik altsaa i det hele noget gunstigere iagttagelsesvilkaar end dem, vi har i det daglige liv. De skulde saa afgive en beretning om det efter 8 dages forløb, efter 6 ugers forløb, efter $\frac{1}{2}$ aars forløb, tidsrum, som ofte forløber mellem vore oplevelser, og vore vidneudsagn derom. I disse beretninger skulde de tillige angive, hvad de ikke var helt sikre paa, og hvad de var saa sikre paa, at de vilde aflægge ed paa det. De sørgeligste

resultater viste sig. En almindelig kærrevogn forspændt med en enkelt gammel hest blev for manges erindring til en statelig vogn med to fyrige gangere for; en mand, som gik ved siden af hesten med nogle sager under armen, blev til en kusk, der sad paa bukken, eller en forridder, der red paa hesten o. s. v. Vægten af disse undersøgelser maa enhver, der tænker alvorlig over sagen, føle paa det dybeste.

Jeg mener derfor, at en skole i hele sin undervisning bør lægge an paa at udvikle børnenes iagttagelsesevne. Dertil er en hel mængde fag ypperlig egnede saasom naturfag, sløjd, tegning; og de bør derfor have en fremskudt plads. Men jeg mener ogsaa, at danskundervisningen kunde virke i den samme retning paa en særdeles frugtbringende maade, medens den nu som regel ikke gør det. Ja jeg mener, at en danskundervisning, anlagt med iagttagelsesevnenes udvikling som formaal, ikke blot vilde fremme elevens aandelige udvikling paa det mest afgørende, men tillige vilde skaffe ham en sprogevne, der langt vilde overgaa den, de fleste nu erhverver. Jeg drister mig til at sige, at som sagerne nu staaer, lærer dansklærerne deres elever at stave rigtig og sætte rigtige kommaer, men at det er faglærerne i de vigtigste af de andre fag, som lærer dem dansk.

Den sløvhed, hvormed saa mange af os gaar igennem verden, saa vi kun ser, hvad der ligger lige for næsen, behøver ikke at være udtryk for mangelfuld aandelig energi, men viser kun, at energien ikke er taget i iagttagelsens tjeneste. De gamle historier om distraite videnskabsmænd, der idelig løber panden mod virkeligheden, fordi de er saa optagne af deres egne dybsindige tanker, viser, i hvilken retning den udvikling gik, som undervisningen tidligere tilsigtede. Disse komiske herrer er kun karikaturens yderligheder; men vi fik alle under vor opvækst en rem af huden. I vor tid virker saadanne typer kun komisk; men i vor undervisning har vi endnu ikke helt strøget de gamle tendenser af os. Det gælder om at lære barnet at bruge sine øjne selv og at nære vaagen interesse for alt, hvad der omgiver det. Saa kom-

mer der klarhed og kraft i tanken, og saa kommer der ogsaa en sprogfærdighed, som er noget værd.

Skal undervisningen i dansk gøre fyldst i denne henseende, saa maa den som sagt ikke blot fra begyndelsen anlægges anderledes, end reglen er nu, men ogsaa paa de senere trin gaa over fra at være væsentlig litteraturlæsning til at være øvelse i at bruge sproget til at udtrykke det, som eleven ved besked om.

Oplæsning er en god øvelse, og kendskab til vor litteraturs vigtigste frembringelser er nyttig. Men oplæsningsøvelserne behøver ikke at tage den tid, som man nu anvender til dem, og den litteratur, man lader børnene stifte bekendtskab med, er ikke altid saa nyttig for deres udvikling, som man tror. Jo mere vægt man lægger paa, at elevens sprog dannes ved, at han hører og læser et godt sprog, desto betænkeligere maatte man være ved at lade dem læse Holberg og Oehlenschläger; thi den, der nutildags vilde tale og skrive som disse, vilde man næppe føle sig tiltalt af. Hvad der i deres tid var naturligt, synes nu ofte skruet og affekteret. At skaden, som forvoldes, alligevel er ret ringe, viser, at elevens sprog ikke dannes fuldt saa meget efter saadanne mønstre, som man tror. Langt betænkeligere bliver det, at man gennem saadanne litteraturens hovedværker fører eleverne ind i tanker og følelser, som de endnu ikke er modne til; man spænder paa engang elevens sind for vidt og faar for lidt ud af det, disse værker rummer. At saa faa voksne mennesker nu om stunder læser vore klassikere, har ikke blot sin grund i den vide kløft, som skiller dem fra alt det stærke indhold i vor egen tids liv, men ogsaa i, at glansen er blevet taget af dem ved, at vi har læst de bedste af dem i skolen paa et for tidligt tidspunkt af vor udvikling. For at vække kærlighed til litteraturen tror jeg, det vilde være nyttigere at læse ganske enkelte værker meget grundig fremfor at læse den mængde, som nu anses for at være nødvendig.

Men dertil kommer, at det er uheldigt at give eleverne i deres vigtigste udviklingsaar en saa overvejende æstetisk aandelig

næring. At lede dem ind i det rige tanke- og følelsesliv, som et menneske kan føre, og for hvilket netop digterværket er en afspejling fremfor faglitteratur, maa altid være en opgave for en god undervisning; men dels maa man betænke, at dette ikke kræver mange, men kun gode digterværker, dels maa man ikke glemme, at elevernes eget tanke- og følelsesliv aldrig kan naa saa vidt, at hans sprogevrne naturligt ytrer sig i skildring af det. Der kommer derfor et saa stort spring mellem det, dansklæreren beskæftiger eleverne med i læsetimerne, og det, han giver dem til opgave i deres stile, at han som regel maa hente sine stilopgaver fra andre omraader end litteraturens. Og da han ikke selv er faglærer paa disse omraader, mangler han forudsætningerne for at vælge opgaverne rigtig og for at kritisere dem paa en saadan maade, at han fremmer elevernes reale sprogfærdighed. Det bliver sproget mere end indholdet, som han beskæftiger sig med at rette, og ved at disse to ting skilles, bliver sprogettelsen uundgaaelig i det væsentlige formalistisk.

Sproget kommer ikke udefra som efterligning af mønstre, men indefra som udtryk for det, der bor i mennesket selv. Dansklæreren maa derfor i højeste grad arbejde med elevernes vidensindhold, og det forekommer mig, at formen herfor meget vel lader sig finde. Som lærer i geografi gennemgaar man f. eks. i mellemskolens 1ste klasse en række billeder af gletscherdannelser i Alperne. Naar eleverne har faaet det ud af billederne, som de formaar at give, interesserer det dem i høj grad at læse et afsnit i en eller anden bog derom, f. eks. af Berlepsch: Alperne. Kort tid efter giver man dem den opgave at skrive en stil om dette emne, og en saadan stil lykkes ofte ganske forbavsende for dem. Undervisningen i geografi vinder ganske overordentlig ved denne fremgangsmaade; men de her anvendte hjælpemidler er egentlig stjaalne fra dansklæreren. Hvis den samme lærer havde begge fag, vilde de begge to kunne fremmes med langt større kraft; de timer, der kan anvendes til geografi, er saa faa i forhold til det store stof, eleverne skal have igennem,

at der kun kan anvendes meget lidt tid til ekstralæsning som den nævnte; ved samarbejde mellem de to fag vilde det blive muligt at gøre det i langt større omfang. Eller man læser i mellem-skolens 2den klasse et stykke af Herodot om Xerxes tog til Grækenland; historielæreren føler da den samme trang til samarbejde med dansklæreren. Den undervisning i oldtidskundskab gennem læsning af forfattere i oversættelse, som skal indføres i gymnasiumsklasserne, er som selvskrevet til at træde i forbindelse med danskundervisningen. Ligeledes forekommer det mig, at en eventuel undervisning i kunsthistorie maatte kunne give det rigeste udbytte for udviklingen af elevernes færdighed til at bruge deres modersmaal og samtidig tjene til at gøre beskæftigelsen med selve de omhandlede kunstværker fyldigere og nyttigere. Er et land tilmed saa heldig at besidde en forfatter som Julius Lange, har det midler til at tage en saadan undervisning op, som det vilde være en skam at lade ligge unyttede. Emner fra naturfagene kunde ligeledes med stor nytte anvendes, og i mange henseender vilde de tjene bedre til at udvikle et klart og vægtigt sprog end de tidligere nævnte.

Kan man saaledes sige, at idealet vilde være, at undervisningen i dansk traadte i forbindelse med alle de andre fag, eller at alle faglærerne tillige var dansklærere, saa maa man dog straks være klar over, at dette ikke kan naas i hele sin udstrækning. Men det er heller ikke nødvendigt. Naar en skole blot paa et eller to af de nævnte punkter kan faa en undervisning som den nævnte, vil den kunne lægge en solid grund for undervisningen i dansk, saa ikke blot sprogfærdigheden, men ogsaa tanke- og følelsesindeholdet i sproget vokser.

Jeg begyndte med at sige, at hjemmene kunde yde skolen en støtte i danskundervisningen. Alt det, som angaar den ydre form af sproget, særlig den gode udtale, øver hjemmet umiddelbart en nok saa stor indflydelse paa skolen. Men ogsaa den reale side af sproget, d. v. s. dets evne til klart og knapt at udtrykke tanker, vil være afhængig af vanerne i hjemmet.

Der er især to punkter hvor skolen er meget uheldig stillet, naar hjemmet arbejder i modsat retning. Det ene er pjankeriet, det daglige livs glidende, ubestemte farten fra det ene til det andet; denne fare er særlig stor over for smaa børn, hvis springende tankeforbindelser netop efterhaanden skal standses men tvertimod ofte bliver plejede og opmuntrede, fordi man betragter dem som tegn paa livlighed og begavelse. Det andet punkt, hvor hjemmet kan berede skolen alvorlige vanskeligheder, er dilletanteriet, der med opladt sans for det værdifulde og vigtige i livet ikke forbinder taalmodighed til at vente. Forældrene taler med deres børn om ting, som endnu ligger langt over deres fatteevne, eller taler med dem om saa mange ting, at der ikke bliver tid til nogen grundig eller alvorlig sysselsættelse med noget af det. Som rejsende, der er ilede gennem alverdens museer og gallerier og har fyldt sig med en broget mængde indtryk af store og herlige ting, ofte er ganske blottede for evne til fordybelse i noget enkelt værk og derfor heller ikke drager nogen egentlig aandelig næring af alt, hvad de har set, saaledes gaar det tidt med elever, som er blevet for overfodrede med aandelige interesser i deres hjem. Skolen kan næsten ikke lære dem at bruge deres øjne og øren med den vaagne bevidsthed og alvorlige grundighed, som er betingelsen for god iagttagelse og sikker dømmen. Deres sprog er svada, ofte letløbende og glat, men ogsaa ofte spændt over saa meget paa engang, at den ene parenthetiske sætning bliver skudt ind i den anden, hvorved tunge konstruktioner fremkommer, eller sætningsbygningen bliver ufærdig, uden at eleverne selv bemærker det. Omvendt kan man i hjemmet ogsaa være sikker paa, at begynder sønnens sprog at blive ordrigt og svævende, saa er den indre udvikling kommet i et galt spor. Sprog og tanke staar i saa nøje sammenhæng, at man i den videste udstrækning kan slutte fra den ene til den anden og omvendt. Men arbejdet paa at rette fejlene og fastholde det rigtige maa gøres ikke med sproget, men med dets indre kilde, selve det aandelige liv. Vokser barnets tanker i klarhed og dets følelser i dybde, saa vok-

ser ogsaa dets sprog. En Erasmus Montanus kan imponere ved sit snakketøj, og mangen en begyndende Erasmus Montanus findes der imellem skolernes halvvoxne elever. Mærker de, at de imponerer far og mor ved deres snak, saa skal skolen nok faa at føle, at det er et Herkulesarbejde at stoppe dem; de bunker viden sammen og har tusinde interesser, men værdi har det altsammen kun som en skueret.

Brugen af bøger.

Det falder ofte i en skolemands lod at skulle give raad angaaende børnenes læsning i deres hjem, baade om det omfang hvori en saadan er ønskelig og med hensyn til valget af de bøger, børnene helst maa læse. Da dette spørgsmaal ikke kan besvares udtømmende i en enkelt samtale, har jeg fundet det hensigtsmæssigt at tage emnet op her.

Det syn, man har paa børnenes læsning, vil væsentlig afhænge af, hvilket forhold man mener der bestaar mellem vor moderne kultur og bøgerne, og herom vil jeg da først sige et par ord. Der kan ganske vist ikke være to meninger om, at bøger jo hører til de betydeligste kulturmidler, og at vi alle i stor udstrækning er afhængige af dem baade som kundskabskilder og almindelige dannelsesmidler. Men derimod er der flere afvigende meninger om, hvad der er den rette brug af bøgerne, og med fuld sikkerhed kan der næppe siges mere herom, end at den rette brug af bøger er for enhver den, som fremmer hans aandelige udvikling og sætter ham i stand til at leve et dygtigere og rigere liv. Ud fra denne maalestok tror jeg dog, det er muligt at komme til bestemmelsen af visse hovedpunkter for vort forhold til bøgerne.

Et dygtigt og rigt liv leves kun i nøje tilslutning til den os omgivende virkelighed. Derfor maa bogen aldrig stille sig mellem os og virkeligheden. Bogen kan kun være kundskabskilde for os ved at være beretning om de erfaringer, andre mennesker

har gjort; vi maa derfor staa over for dens fremstilling paa samme maade, som vi staaar over for vore egne erfaringer. Og dannelsesmiddel kan bogen kun blive ved at opdrage og belyse vort tanke- og følelsesliv, saaledes som dette former sig og giver sig til kende over for de virkelige forhold, vi lever under.

At bogen stiller sig mellem læseren og virkeligheden, viser sig i den ufrihed, hvormed man tager bogens fremstilling for gode varer. Det er ikke sjældent, at folk begrundet deres meninger om et eller andet med, at det har de læst. Saa slemt som dette lyder, er det nu ganske vist sjældent ment; det er en vending, som vel i reglen blot udtrykker tillid til forfatterens større viden og tilbageholdelse af ens egen kritik, fordi man føler sin uvidenhed. Men alligevel aabenbarer et saadant svar, at det, som vedkommende mener at have lært af bogen, ikke er gaaet ind i hans bevidsthed som et stykke begrundet viden, men er aflejret der som en blot tilfældig tilkommet mening, han ikke vil være i stand til at gøre nogen virkelig anvendelse af. Der er derfor mange, som ser med uvilje paa den populariserende oplysningslitteratur og mener, at den byder altfor megen halvviden og fremmer overfladiskhed. Men det er dog utvivlsomt, at gennem den populariserende litteratur er der i tidens løb øvet en meget stærk indflydelse paa menigmands virkelighedsopfattelse; den er blevet videre og jevnere; og derved er udviklingen sikkert gaaet frem. Men grunden til denne store og heldbringende indflydelse ligger i det vide omraade, disse populære fremstillinger af videnskabens resultater efterhaanden har bredt sig over, saa de ikke længere staaar som noget fragmentarisk, men danner et helt samlet virkelighedsbillede, der kan tjene som støtte for vor kritik af nye enkeltheder og danne en modvægt mod fantastiske meninger. Alene det, at trangen til besked gennem fakta og tal er i en saa overordentlig stigen, er meget værd. Den spredte og isolerede læsning paa et eller andet kundskabsomraade maa anses for ret unyttig, og den viden, et menneske derigennem henter sig, er kun en bogviden, der højest kan anses for en

tilfredsstillelse af nyfigenhed eller et middel til at blære sig over for sig selv og andre. Derimod bør man tilskrive den omfattende og stadige læsning af populære fremstillinger fra videnskabens verden en ganske overordentlig betydning.

Omvendt kunde man som hovedregel for den æstetisk almindelige læsning opstille den sætning, at jo færre bøger, man her nøjes med, desto bedre. Denne sætning er ganske vist ikke rigtig, den skal kun udtrykke, at masselæsning paa dette onraade ikke blot er unyttig, men ligefrem skadelig. Den vænner til at beskæftige sine tanker med alle slags fantastiske forestillinger; den opelsker en lediggangs system med følelser og indtryk og bliver derved en alvorlig hindring for en sand aandelig anstrengelse. Masselæseren vender aldrig bogen mod sig selv, bruger den ikke til at opdrage sine egne følelser, ser sig ikke i spejl i den. Bogen fører ham ind i en verden ved siden af den virkelige, og medens han under læsningen lider med den ulykkelige og ønsker alt ondt over den grusomme og haardhjertede skurk, lever han selv videre i smaalighed og midskhed. Masselæsningen jasker hen over en stor mængde forhold og trænger ikke til bunds i noget; manglen paa virkeligt udbytte efterlader en tomhed, som driver til ny læsning, og til sidst spærrer bogens indbildte verden helt for virkeligheden.

Denne masselæsning er meget udbredt. Der findes en stor mængde hjem, som mellem aar og dag gør det af med en stor mængde litteratur. Omvendt findes der hjem, hvor der saa godt som aldrig aabnes en bog. Min sympati staar ganske paa disse hjemms side, for saa vidt de har banlyst bøgerne i følelsen af det tomme i den underholdning, de byder. Nydelsen ved masselæsning bestaar i at følge med i en spændende handling eller fylde sig med sentimentale eller urene stemninger, og begge dele er forkasteligt. Det er tegn paa aandelig sundhed at trættes ved det ensartede i den spænding, bøgerne byder, eller det ensartede i de midler, hvorved den fremkaldes; og det er tegn paa aandelig kraft og virkelig dannelse ikke at gide sysselsætte sin fantasi

med forhold, som aldrig faar den mindste sammenhæng med ens virkelige liv.

Den gode bog er den, som huskes. Kun meget faa af disse virker gennem spændingen, og der er slet ingen af de gode bøger, som virker alene eller hovedsagenlig gennem spændingen. Bogens fortræffelighed beror paa den klarhed og kraft, hvormed den giver en tanke udtryk eller belyser menneskeligt tanke- og følesæt; og vor dannelse bliver for en meget stor del frugten af vor omgang med saadanne bøger. Men den gode bogs virkning beror ikke alene paa dens egen beskaffenhed, det kommer nok saa meget an paa, hvorledes læseren er beskaffen. Evnen til at læse er en færdighed, som kan opøves hos enhver, om den end ikke kan bringes til samme fuldkommenhed hos alle. Den rette læsning kræver, at man fordyber sig i en bog, saa den lærer en at se noget anderledes paa livet, end man saa før, saa den griber ens sind og giver de principer, hvorefter man lever, en større kraft og en større bevidsthed.

Ud fra disse almindelige betragtninger kan man nu i nogle hovedtræk danne sig en mening om, i hvilket forhold man skal stille børn til bøgerne. Barnet stifter bekendtskab med bøgerne i to hovedformer; dels som morskabsbøger, dels som lektiebøger. Som De ved, har vi her ved skolen skudt bøgerne stærkt i baggrunden, og navnlig har vi vendt os ganske bestemt mod lektiebogen. Grunden hertil er først og fremmest den, at lektiebogen bestandig stiller sig mellem barnet og virkeligheden, og ved at vokse op sammen med en lektiebog faar barnet en aarelang vane til at dømme virkeligheden efter hvad der staar i bogen i stedet for at gøre det omvendte. Hvad dette betyder med hensyn til svækkelse af iagttagelsesevne og af selvstændig dømmekraft kan man egentlig kun bedømme, naar man har set modsætningen mellem lektievante børn og børn, der er vant til at hjælpe sig uden bog. Men de fleste har en forestilling derom og giver den udtryk gennem modsætningen mellem praktiske mennesker og bogmennesker. Den voksne, der er udgaet fra lektieskolen, føler

ganske vist i sit senere liv, at han har lært en hel del, som kommer ham til nytte, men han føler ogsaa, at han har lært meget, som ingen nytte er til. Og navnlig tvinger livet ham til at lære paa en helt anden maade. Lektiebogen kommer til at staa ham fjernere og fjernere, og dette betyder for saare mange, at de vænner sig af med at søge støtte i bøger og alene holder sig til deres praktiske erfaringer.

Lektiebogen dræber kærligheden til bøger ved den maade, hvorpaa den opdrager vor kundskaberhvervelse. Dens hovedsynd er, som jeg allerede har sagt, den, at den trænger selvstændig iagttagelse og dømmekraft tilbage og stiller sig mellem eleven og virkeligheden. Men den har endnu flere synder paa sin kappe. Lektiebogen er afpasset til at læres helt og fuldstændigt; der staar i den, hvad der skal kunnes, hverken mere eller mindre. Men derved bliver den altfor mager i sit indhold, til at vi siden kan have nogen glæde af at vende tilbage til den. Med endt skolegang mister skolebogen sin værdi. Vil den voksne atter søge til bøger, saa staar han over for en ukendt verden; han ved ikke, hvor han skal søge den større kundskab, han nu trænger til at faa, og hans ubekendtskab med litteraturen er en større hindring, end man maaske i første øjeblik er tilbøjelig til at tro. Det er ret vanskeligt at skaffe sig at vide, hvilke bøger man med udbytte kunde søge til. Venner og bekendte kan som regel ikke sige en besked, og biblioteksmennesker anviser som oftest for lærde værker, saa den unge kundskabssøger skræmmes tilbage. Jeg har selv erfaret det gentagne gange som ungt menneske, at lige saa nyttige vink, jeg kunde faa paa biblioteker og hos professorer med hensyn til læsning, som vedrørte mit studium, lige saa vanskeligt var det at blive hjulpet til rette paa omraader, hvor jeg blot søgte en mere almindelig orientering. Og senere hen naar unge mennesker har henvendt sig til mig for at søge lignende oplysninger, har jeg ofte været ude af stand til at hjælpe dem. De bøger, som havde været af uendelig værdi for mig under min udvikling, passede jevnlig slet ikke til disse unge

menneskers behov. Der danner sig saaledes let en kløft i det unge menneskes bevidsthed mellem skolens lektiebog og videregaaende kundskabsbøger; han vover ikke springet over til de sprænglærde videnskabelige værker, og et mellemtrin synes han ikke, der er.

Denne kløft bliver endnu større ved den maade, hvorpaa han i skolen er blevet vant til at læse. Thi denne hindrer ham ofte i, naar han endelig faar den rette bog, da at læse den paa den rette maade. At bide mærke i hver enkelthed er en ikke ringe anstrengelse. Naar vi paa almindelig maade læser en bog, bliver kun visse hovedresultater staaende i vor bevidsthed. Man har undersøgt disse forhold under almindelig læsning ret grundig og fundet, at det gennemgaaende kun er hver 3die eller 4de linie, som vi egentlig opfatter; resten gaar som en glidende ubestemt strøm gennem bevidstheden. Vil man opfatte alt, hvad der staar paa en side, kræver det en anstrengelse og en tid, som de færreste har anledning eller interesse af at anvende paa læsning. Men ved lektiebogen vænnes man til at læse paa denne anstrengte unaturlige maade, og derved skræmmes mange fra at give sig i kast med bøger senere hen i livet.

Den nøjagtighed, hvormed lektiebogen kræves læst, synes man nu ikke godt at kunne give afkald paa, fordi elevens viden ellers vilde blive noget løst og usammenhængende jask. Men her har vi et nyt vidnesbyrd om, i hvilken grad lektiebogen stiller sig mellem eleven og virkeligheden. Thi den nøjagtighed, som det er værd at kræve, er ikke den, som bestaar i at have faaet alt med hvad der staar i bogen, men at have vundet fuld indsigt i en kendsgerning og klarhed over begrundelsen af en dom. Alle de enkeltheder, som det kommer an paa at tilegne sig, tilegner en elev sig uden større vanskelighed gennem iagttagelse og eksperiment, medens det ofte koster ham en overmenneskelig anstrengelse at huske dem gennem læsning i en bog.

Det er af alle disse grunde, at vi anser lektiebogen for saa skadelig og overalt erstatter den med direkte iagttagelse og

mundtlig meddelelse og med læsebøger, som er mere i slægt med den litteratur, den voksne faar brug for. Barnet skal vænnes til at læse paa samme maade som den, vi voksne har brug for, og de bøger, vi giver det, bør have et saa rigt indhold, at de kan bevare deres værdi gennem hele skoletiden og efter denne.

Endnu kunde der siges forskellige ting om lektiebogen; de er i forhold til det anførte underordnede, men virker i samme retning som dræbende for den egentlige kærlighed til bogen. Alle de sure timer, som en lektiebog forvolder, omspinder den i barnets bevidsthed med en sum af ulystfølelse, som snarere er egnet til at fremkalde had end kærlighed. Saadanne følelsetoner har jo en stærk tendens til at brede sig; det bliver ikke alene den enkelte bog, vi mindes med uvilje, men bøger i det hele.

Dernæst er kærlighed til en bog ogsaa i nogen grad bestemt af rent udvortes grunde. Lektiebogens tarvelige udstyrelse er vel i den senere tid blevet meget afhjulpet. Men ved brugen i skolen bliver den ramponeret, og er den læst igennem, benyttes den ikke mere. Der fremelskes derved ikke nogen omhu for bogen selv. Ved udarbejdelse af læsebøger, som eleverne ser blive til lidt efter lidt under deres fremskridende arbejde, og som i forskellig henseende rummer noget af deres eget arbejde, omgives bogen med en association af lystfølelser, af forventninger og glæde over det færdige resultat. Naar endelig bogens blade samles, og der er blevet en virkelig bog ud af det, bliver denne let en skat, som eleven vaager omhyggelig over; og hvis skolen yderligere sørger for, at bogen bliver brugt igen senere i skolen, og at den bliver fuldstændigere eller ufuldstændigere i forhold til elevernes flid, saa raader man over et ikke ringe hjælpemiddel til at fremkalde kærlighed til bogen.

I hele dette arbejde fra skolens side paa at stille eleverne i det rette forhold til bøgerne og fremkalde deres kærlighed til dem, kommer hjemmenes stilling til børnenes læsning til at spille en overmaade stor rolle. Den hjemmelæsning, som jeg i denne

forbindelse har for øje, er kundskabslæsning. Om en saadan læsning vil der vanskelig kunne være tale før i 11—12 aars alderen, men forøvrigt vil tidspunktet være meget forskelligt for de forskellige. Hvad det kommer an paa for hjemmene er at paase, at læsningen slutter sig til barnets interesser for tingene og ikke omvendt, og at den ikke faar karakter af lektielæsning. Man kan godt arbejde paa at fremkalde interesser, som ikke er der, men det maa nødvendig ske gennem bogen. Ved samtaler eller paavisninger af en temmelig antydningssvis karakter kan barnets opmærksomhed vækkes, og bogen kommer da som en god ven, der hjælper videre paa vej. Desuden gør man vel i nogen tid ad gangen at samle denne kundskabslæsning om samme slags emne. „Frem“, som ellers er et saa ypperligt oplysningsmiddel, kan i den henseende rumme farer, at den i sin egenskab af tidskrift springer fra det ene til det andet.

Over for elever i en ældre alder kan hjem og skole arbejde stærkere haand i haand ved indretning af noget, man kunde kalde laboratorieøvelser, hvorved eleverne øves i at orientere sig inden for litteraturen og at bruge anviste bøger paa en fornuftig maade.

Den anden slags bøger, barnet tidlig faar at gøre med, er morskabsbogen. Ogsaa for den gælder meget af det, jeg har sagt om kundskabsbogen. Barnets kærlighed til sine første bøger er ofte rørende at se, men den nedbrydes systematisk ved slet behandling af bogen, saa denne tilsidst ender i skarnbøtten, og ved at den ene bog afløser den anden. Saa lidt afveksling som mulig er særdeles anbefalelsesværdig, men naturligvis kræver dette, at man vælger saa brugelige bøger som muligt og undgaar den syndflod af børnebøger, som markedet er saa rigt paa. Men forøvrigt gælder det over for denne art læsning at vise en høj grad af tilbageholdenhed. Der er ingen tvivl om, at morskabslæsningen har været til stor nytte for barnet, og der er ingen mening i at holde det borte fra den. Men der er andre

ting, som for barnet er endnu nyttigere, og det er ganske forkasteligt at bestræbe sig for at fremkalde barnets læselyst paa kunstig maade.

Skolens undervisning i dansk, læsebøgerne med det mangeartede og skiftende stof, er ikke helt tilfredsstillende. Noget kan der raades bod paa den opdrætten til skiftende og massevis læsning, som finder sted gennem disse læsebøger, idet man kan samle arbejdet om billedbeskrivelser o. dsl. Men helt kan ulemperne næppe undgaas, fordi der maa finde en øvelse i læsning sted. De kan derimod modvirkes ved skolens øvrige arbejde og ved hjemmets hjælp.

Den masselæsning, som jeg før nævnte, og som jeg anser for at være saa skadelig, er som oftest fremelsket ved lediggang. Det er ikke altid let i et hjem at beskæftige børnene; forældrene har andet at bestille end at ofre børnene deres tid; kan man faa børnene anbragt ved en bog, er de saa rart sysselsatte. Og denne sysselsættelse er desuden saa bekvemt stiltfærdig. Derfor frister og lokker mange hjem deres børn til at læse, og lidt efter lidt søger da barnets egne tanker til bogen, naar det skal have slaaet en ledig tid ihjel; det har ingen anden sysselsættelse. Jeg har den opfattelse, at en mængde af de mennesker, som sluger rup og stub fra læsemapper og lejebiblioteker, mindre gør det ud fra virkelig trang til at læse end som følge af en blind vane, de ikke formaar at modvirke, fordi de ikke har noget andet middel til at slaa tiden ihjel. Mange gange dukker der en dyb kedsommelighed op hos disse mennesker ved alle disse i bunden saa ensformige morskabsbøger, men de kan ikke tage sig andet til. Det vigtigste, som derfor hjemmet og skolen har at gøre, er at sætte børnene i stand til at sysselsætte sig paa anden maade. Sløjd, tegning, sport og eksperimenteren af forskellig art maa derfor i den tidlige opvækst dyrkes saa omfattende som muligt ikke blot i følge disse beskæftigelsers egen nytteværdi, men ogsaa som modvægt mod lediggangens fristelse til masselæsning.

Endnu et forhold som ofte gør sig gældende under opvæksten,

vilde jeg gerne nævne. Jeg har advaret saa stærkt, som jeg kunde, mod masselæsningen. Men der kommer under mange drenges opvækst en overgang, hvor de sluger den ene heltehistorie eller røverroman efter den anden. Mange kunde heri se en stor fare, og at der er fare, er ogsaa utvivlsomt; men jeg tror ikke paa, at den er synderlig stor i sig selv.. Det er først, naar maselæsningen bliver det eneste tilgængelige middel til sysselsættelse, at den store fare opstaar. Det gælder om at holde lidt igen, men ikke mere, end at den unge faar sin trang mættet, saa den ikke senere hen dukker overmægtig op. Det varer ikke længe, før han opdager det ensartede i alle disse bøger, og gaar hans aandelige udvikling ellers i sunde spor, vil den snart føre ham bort fra denne i sig selv tomme maade at fylde tiden paa.

Med ældre børn begynder den egentlige litteraturlæsning, der skulde give børnene smag for virkelig god læsning og lære dem at læse paa rette maade. Trangen til at orientere eleverne over litteraturens udvikling og lade dem stifte bekendtskab med dens klassiske frembringelser er ganske forstaaelig og kan i andre henseender være nyttig; men den tjener ganske sikkert ikke til at udvikle sansen for god læsning eller evnen til at læse godt. Samtidig med at masselæsningen af spændende eller slibrige romaner vokser med rivende fart, bliver læsningen af lødigere værker sparsomme. Den læsning af litteratur, som drives i skolerne, fremkalder ganske vist kendskab til en del gode værker, og i ungdomstiden fortsættes jævnlig ogsaa læsningen ud over, hvad skolen har budt. Men denne læsning faar for ofte samme karakter som den lettere romanlæsning, og saa snart ungdommens særegne glød er forbi, begynder disse værker at kede, og læsningen synker ned til at søge den spændende eller slibrige genre. Skylden herfor bærer for en del netop skolens bestræbelse efter at faa læst saa megen god litteratur som muligt, i stedet for at nøjes med at læse nogle faa værker med den inderlige fordybelse, som skaber et varigt udbytte for ens personlige liv. En anden aarsag til det mindre heldige resultat af skolens litteraturlæsning

er dens klassiske karakter; værkerne fra vor egen tid med alle de tanker og spørgsmaal, som brænder netop i vore sind, undgaas, hvorimod værker af ældre datum fortrinsvis opsøges. Det er dog kun meget faa bøger, som er evigt unge, og den matte farve, poesien faar for os, naar den udelukkende træder os i møde fra fortidens litteratur, kan i den korte ungdomstid strække til til at skabe en mild stemning i sjælen, men den er ikke kraftig nok til at tilfredsstille den voksnes mere robuste trang, og han vender sig derfor snart fra den. Den ejendommelige glæde ved at læse en god bog beror paa, at en saadan bog lukker den verden, vi lever i, op for os med en videre udsigt og større forstaaelse. Den giver os klare og rammende udtryk for hvad der har gæret halvt bevidst i os; den lærer os at se vort eget liv og dets dybeste bestræbelser i sammenhæng med samfundet omkring os, og den lærer os at leve i tilnærmelse til det, som den vækker vor medfølelse for under læsningen. Den gode bog forfølger os, og den kan læses atter og atter. Maaske synder litteraturlæsningen i skolen paa intet punkt stærkere mod det, den skulde være, end deri, at det vistnok er noget ganske uhørt, at et enkelt værk læses to end sige flere gange. Eleverne faar den forestilling, at naar man er færdig med en bog, saa er man færdig med den for bestandig; gentagelsens glæde og hemmeligheden ved denne forbliver dem ubekendt. Mindre børn læser tidt den samme historie om og om igen; men det beror paa, at spændingen eller interessen stadig er dem ny. Selv om de kan huske historien paa fingrene, saa de opdager, hvis man laver lidt om paa den, saa kan de dog ikke uden bogens hjælp afvikle historien i deres erindring. Men for ældre beror gentagelsens mulighed paa uudtømmeligheden af bogens indhold. Mod alle de mange elever, som kunde lære at læse saaledes, men ikke kan finde paa det paa egen haand, begaar skolen en uret, naar den haster gennem mange bøger i stedet for at dvæle ved en.

Der er bestræbelser fremme for ved systematisk undersøgelse af børns læsning at skaffe sig større klarhed over, hvilke bøger

der paa de forskellige alderstrin har størst betydning for dem. Et meget føleligt savn vilde derved afhjælpes, fordi det da vilde blive os muligt at skabe gode ordnede biblioteker; hvortil vi kunde henvide børnene. Men vi maa ikke glemme, at hovedsagen bliver det dog bestandig, hvorledes vi lærer børnene at benytte bøgerne.

Om tilsyn med børn.

Nogle vejledende bemærkninger af skolens læge,
Dr. med. P. Lorenzen.

Som læge, og særlig naar man som saadan har meget med børn at gøre, kan man ikke undlade at se, at den omhu, som forældre i reglen gerne vil vise deres børn, ofte ikke er forbundet med tilstrækkelig forstaaelse af, hvad det kommer an paa i den daglige behandling af et relativt sundt barn.

Ogsaa for det helt sunde barn har det betydning, at klæde-
dragt og føde, hvile og bevægelse, formaninger og adspredelser
tildeles i en skønsom form og mængde og efter en fornuftig plan,
afpasset efter hvert barns individualitet.

I langt højere grad er dette naturligvis tilfældet, naar barnet
ikke er helt rask; og paa et ret stort procenttal af nutidens børn
i en hovedstad er der noget at udsætte fra lægernes side i hen-
seende til helbredstilstand. Nervøsitet og lettere kroniske fordøj-
elsessygdomme samt rheumatiske lidelser træffer lægen over-
ordentlig hyppig nu til dags hos børn, og meget hyppig uden at
der i hjemmet haves forstaaelse af barnets tilstand og tages
noget hensyn dertil. Ogsaa de ganske lette akutte lidelser, f. eks.
en ganske let halskatarrh med lidt feber, en lille akut fordøj-
elsesforstyrrelse forekommer hyppigt, uden at barnet selv er fuldt
klar over, at han er syg; men forældrene bør have øjet aabent

for dette, thi selv om der ikke er nogen grund til at iværksætte en egentlig behandling af saadanne lidelser, bør der dog tages nogle ganske smaa hensyn dertil. Det er meget ofte hændet mig, at jeg har kunnet paavise en saadan let sygdom en dag, hvor et af mine børn har været hvad man kalder, uartig, gnavent, drillevornt eller lignende. Jeg har i det hele gjort mig til princip altid at søge en saadan naturlig årsag saavel til en saadan akut forandring i barnekarakteren som til en kronisk lidelsestilstand som forklaring paa, at et barn er nervøst, pirreligt, drillesygt.

Naturligvis er det altid rigtigst, naar man har anelse om, at barnet er sygt, da at raadføre sig med en læge, men baade kan man ved en fornuftig, almindelig hygiejnisk behandling af barnet bidrage til at forebygge udviklingen af de omtalte kroniske lidelser og ofte helbrede eller i det mindste bøde paa de engang opstaaede. Hvor forstaaelsen er til stede hos forældrene af, hvor vigtigt det er at sørge for barnets legemlige velbefindende, naar man forlanger, at det skal passe sit arbejde og opføre sig ordentligt, opstaar der imidlertid ofte en tilbøjelighed til at tale med deres børn om disses smaa ildebefindender og lære dem at lægge mærke til alt saadant, og tilskrive det en betydning, som det ikke bør have for barnet selv. Barnet bliver derved ikke blot let pylrevornt, men ogsaa sygelig opmærksom paa ting, som det mangler alle betingelser for at opfatte i rette maalestok. Forældrene bør vaage med den største omhu over børnenes helbred, men børnene burde helst ikke ane noget derom.

Hvad angaar klædedragten bør hovedprincippet være det, at de dele af legemet, som skal være beklædte, bliver det saa ligeligt som muligt — den inderste uldtrøje bør f. eks. naa fra halsen helt ned over maven og ikke være for kort, hverken foroven eller forneden. Naar barnet er rask, saa vel som naar det lider af en kronisk sygdom, bør man vogte sig for altfor tyk paaklædning — hellere en fornuftig hærkning end forpylring. Hermed være dog ikke sagt, at ikke en lidt varmere beklædning af et lidende organ (f. eks. mave eller bryst), naar et saadant

kan paapeges, ikke stundom kan være meget fornuftig, men saa bør det ogsaa være fornuftigt anordnet; ikke som en klat vat paa brystet eller underlivets forside, men et helt mavebælte eller en brystbeskytter (tyndt lag vat eller flonel helt rundt om bryst eller underliv).

Hvad føden angaar, begaas der ofte store fejltagelser, dels i henseende til kvaliteten af maden og dels i henseende til regelmæssigheden af maaltiderne. Barnet bør have et ordentligt, nogenlunde solidt morgenmaaltid (mælkebrød, grød, øllebrød eller lignende) og ikke te eller kaffe. Det bør have „skolemaden“ i passende mængde og helst under en nogenlunde appetitlig form, indpakket saaledes, at den ikke for let bliver tør. Bedst var det naturligvis, at barnet fik sit middagsmaaltid lige ved hjemkomsten fra skolen; kan dette ikke ordnes, bør det have et mellemmaaltid, og da bør der helst være et passende tidsrum, inden det spiser middagsmad. Endelig bør man ogsaa søge at danne sig et begreb om den passende kvantitet af føde; mange forældre glæder sig over, at deres børn spiser en uforholdsmæssig stor mængde (har en „god“ appetit); dette er ofte netop tegn paa en sygelig sultfønmelse, og disse børn gør man snarest skade ved at overlæsse deres i forvejen svage fordøjelse med en langt større mængde, end den kan fordøje. Lidt „slikkeri“ er naturligvis ingen skade til, men børn, som dagen igennem har lejlighed til selv at købe saadant, skader deres fordøjelse derved, at der ikke bliver tilstrækkelig ro for maven til imellem de forskellige gange, der spises, at bearbejde, hvad der er budt den.

Børnenes hvile er meget vigtig. Børn bør helst sove c. 10 timer; de bør helst tidlig i seng, for at de kan komme op saa betids, at der er tid om morgenen til at faa maaltidet i ro, faa forberedt sig til skolegangen og helst faa afføringen besørget, inden de forlader hjemmet; ellers glemmes det let i dagens løb, eller der er ikke lejlighed til at faa det besørget, naar trangen dertil melder sig. Det er forbavsende, hvor mange børn der gaar dagevis uden at have haft afføring, og det falder hyppig

ikke forældrene ind at søge grunden til barnets paafølgende gnavenhed og utilpashed i denne omstændighed, ja, de ved maaske ikke engang besked med, at barnet ikke har passet sin afføring.

Bevægelse og navnlig i frisk luft trænger barnet til, og er skolevejen ikke ret lang, maa der bødes derpaa ved spadsereture; men her er der ogsaa ofte grund til at gøre opmærksom paa, at bliver en saadan for lang, saa at barnet kommer hjem udaset og dødtræt, har man skudt over maalet, og da er det et spørgsmaal, om man har gjort mest skade eller gavn.

Formaninger bør altid gives under en saadan form, at barnet selv forstaar berettigelsen af dem, og de bør gives under en passende indtrængende form, som staar i forhold til forseelsen

Adspredelser trænger børn ogsaa til, i det mindste lige saa meget som voksne, men man begaar en stor synd ved at byde børn den samme slags fornøjelser som voksne. Navnlig saadanne, som foregaar om aftenen, og hvortil tiden maa tages fra nattesøvnen, bør indskrænkes til kun at bydes undtagelsesvis, og da helst aftenen før en fridag, hvor der saa er mulighed for, at søvnen kan forlænges noget den paafølgende morgen. Børn har næppe skade af lette psykiske indvirkninger, saasom teaterforestillinger eller fortællinger, der kan sætte deres fantasi i bevægelse. men kraftigere indvirkninger, saasom spøgelses- og røverhistorier, tror jeg, at man ikke bør byde for meget af; i det mindste er der mange børn, paa hvilke sligt gør saa stærkt et indtryk, at erindringen om det hørte paatrænger sig dem ved enhver lejlighed; og naturligvis navnlig om aftenen i mørke og stilhed. Det kommer derved til at forkorte og forstyrre den naturlige, rolige, trygge nattesøvn. At skaffe børn en sund, tryk søvn er i det hele en meget vigtig ting. Man kan bidrage til dette, ikke blot ved at sørge for, at deres sind er i ro, men ogsaa ved indretningen af deres leje. Dette bør være fladt og ikke for blødt, altsaa uden underdyne; til at lægge under hovedet bør der kun være en lille hovedpude eller en rund pølle. Selv paa et saadant leje indtager børn imidlertid alle mulige hvile-

stillinger, skiftende fra den ene til den anden. Det kræver for de fleste mennesker nogen øvelse under søvnen at indtage stillingen lige paa ryggen, som dog i længden er den, der giver den bedste hvile; man bør derfor jævnlig øve børnene i at indtage denne stilling, naar de lægger sig til ro. Lad saa barnet sove saa længe som muligt, men sørg for, at det kommer ud af sengen, saa snart det vaagner. Enhver driven og „snuen“ i sengen, efter at det er vaagnet, er absolut ingen nytte til og medfører let adskillige uvaner, som det bør beskyttes imod.

Om tilsyn med børns tænder.

Nogle vejledende bemærkninger af cand. pharm.
tandlæge Axel Svendsen.

Det er formentlig ikke ubekendt, af hvor stor betydning en gennemført rationel mundhygiejne og tandpleje er for den almindelige sundhed. Daarlig tygning af føden giver ufuldstændig fordøjelse og deraf følgende daarlig ernæring. I tidens løb opstaar fordøjelsessygdomme, ligesom hele organismen svækkes ved ufuldstændig tilført ernæring. Særlig vigtig er det at bevare tænderne i god stand i barnealderen, saa at de frembyder et godt tyggeapparat, da det legeme, der befinder sig i udvikling, trænger til mere fuldstændig ernæring end det fuldt udviklede. Det første, den moderne læge, som er specialist i fordøjelsessygdomme, gør, er at sende sine patienter til tandlægen for først og fremmest at være sikker paa, at de har et godt tyggeapparat, thi ellers er han i reglen magtesløs.

Der er ingen tvivl om, at tandcaries er den hyppigste af alle sygdomme og tillige den mest smitsomme.

I følge undersøgelser foretagne i København dels paa børn fra kommunens skoler og dels paa børn fra bedre privatskoler, viste det sig, at tandsygdomme fandtes hos 93 $\%$ af børnene fra kommunens skoler og paa 80 $\%$ af børnene i de private skoler. Dette er en kendsgerning, som vi ikke kan komme uden

om. I følge undersøgelser i udlandet ser det ogsaa sørgelig ud der. I Hamborg er 96 $\%$, i Ungarn 87 $\%$ og i England 77 $\%$ af børnene mere eller mindre tandløse. Hos Englænderne, hvor der allerede i nogen tid har været ansat tandlæger ved skolerne, er tallet lavest. Ikke alene giver daarlige tænder et daarligt tyggeapparat, og daarligt tygget er daarligt fordøjet, men de hule carierede tænder huser tillige et utal af bakterier og græs-svampe, som blandes med føden, og derfor vil der stadig være et baade mekanisk, kemisk og infektiøst moment til stede til udviklingen af mave- og tarmkatarrh, som derfor ogsaa indfinder sig tidligere eller senere.

At dette ikke blot er teori, men en praktisk erfaring tillige, ser man bedst af, at mange patienter med daarlig mave og tarmkanal efter at have passeret alle mulige kursteder uden nytte, først bliver helbredede, naar de har faaet et godt tyggeapparat. Ved siden af denne fare for fordøjelsesorganerne rummer de carierede tænder i deres hulheder difteritibaciller, tuberkelbaciller, almindelige betændelsesbakterier, mikroberne for den hæsige og farlige sygdom aktinomykose (der ligner tuberkulosen og hyppig tager udgang fra tænderne) og mange andre bakterier. Saaledes bliver de hule tænder udrugningssteder for mikrober, der dels kan medføre farlige almindelige infektioner, dels lokale betændelser (i kæberne og halskirtlerne), der kan være meget ubehagelige.

Man kunde nu spørge: hvorfor er tænderne saa daarlige nuomstunder.

Svaret herpaa er, at tandcaries er en kultursygdom. Vore tænder degenererer. Forfinelsen af maaltiderne faar ikke blot betydning derved, at tyggeredskaberne øves mindre, hvorved de bliver daarligere udviklede, men ogsaa ved retternes kemiske sammensætning. Afskalningen af kornet gør brødet fattigt paa kalk, ligesom fodringen af kreaturerne ogsaa er anderledes end tidligere, hvilket altsammen berøver tænderne deres vigtigste bestanddel: kalken. Den forholdsvis bløde føde, vi nyder, gør, at

resterne lettere bliver siddende inellem tænderne og fremkalder gæring, hvorved der dannes syrer, som opløser emailen, det beskyttende dække for tandbenet. De meget høje eller lave varmegrader, hvorved føde og drikke indtages, bidrager ogsaa deres til tændernes ødelæggelse. Naar der er blegspot, engelsk syge eller andre konstitutionssygdomme til stede, gaar destruktionsprocessen som bekendt særlig hurtig for sig. Og begge disse aarsagsmomenter finder vi ligeledes overordentlig udbredte i moderne civiliserede samfund.

Af alt dette fremgaar bestemt, at tandcaries er umaadelig udbredt og er af en saa stor betydning i forskellige sygdommes aarsagsforhold, at der kræves særlige foranstaltninger imod dens udbredelse.

Hvori skal nu disse foranstaltninger bestaa?

Først og fremmest maa vi huske paa, at al hygiejne hviler paa renlighed, som saaledes ogsaa er det vigtigste moment i tandhygiejnen. Til at holde tænderne rene er tandpulver absolut nødvendigt. De fleste mennesker begaar den fejl at bruge intet eller for lidt tandpulver. Man skal bruge meget tandpulver, saa at man er vis paa, at det ikke blot bliver en illusion, at man børster med pulver. Omtrent en teskefuld pulver for hver rensning vil være passende, og som saadant kan fældet kridt anbefales. Det faas paa apoteket eller hos en materialist og kan for velsmagens skyld tilsættes pebermynteolie eller et andet velsmagende corrigens. Man bør helst børste med det tørre pulver, som da suger slimen af tænderne og renses dem. Børstningen maa ske paa langs af tænderne, ikke paa tvers, ligesom man vilde rense en kam. Børstningen bør begynde, saa snart barnet kan bruge en børste; før den tid bør tænderne renses ved aftørring med en blød klud. Dernæst bør man sørge for, at der aldrig i munden findes noget, der vanskeliggør eller umuliggør rensningen. Dette gør alle rødder og hule tænder. Derfor er det rigtigt, at alt, hvad der kan kureres, plomberes, og alt andet, som ikke kan plomberes, trækkes ud. For at holde tænderne i kondition, skal

de benyttes; man maa derfor skifte med tygningen i begge sider. Har man en øm tand, bevirker dette, at tygningen til den side suspenderes, og derved forfalder tænderne. Tandsygdomme er meget smitsomme, saa at en syg tand straks smitter de andre, hvis den ikke bliver kureret, o: plomberet eller fjernet. En meget udbredt antagelse er det, at kun de blivende tænder bør plomberes, derimod ikke mælketænderne. Dette er en stor vildfarelse. Mælketænderne bør ligesaa fuldt plomberes og renses som de blivende. Barnet har jo i lang tid kun sine mælketænder som tyggeapparat; er de daarlige, da kan det jo ikke tygge sin føde i den allervigtigste udviklingsperiode. Ligesaa skiftes tænderne jo ikke paa en gang; en laug periode staar mælketænder og blivende tænder side om side i munden, og de daarlige mælketænder vil smitte de blivende, efterhaanden som de bryder frem. Derfor maa mælketænderne konserveres fuldt saa godt som de blivende tænder.

Ingen sygdom kan forholdsvis i saa lang tid forblive upaaagtet som tandcaries, idet den i begyndelsen er vanskelig at opdage for den, der ikke kender forløbet, da den udvikler sig skjult og først manifesterer sig ved den indtrædende smerte. Tillige er det umuligt for lægfolk at undersøge deres børns tænder, idet hullerne jo kan opstaa paa de flader, der vender bag til og imellem tænderne, hvilke huller kun kan opdages ved hjælp af særlige instrumenter som sonder, spejle o. s. v.

Ligesaa er det meget vigtigt i den periode, hvori tandskiftet foregaar, at det bliver passet, at dette foregaar rigtigt, saa at tandrækken bliver saa fuldkommen som mulig. Derfor er et regelmæssigt eftersyn af børnenes tænder (ligesom af voksnes), højst gavnligt og nødvendigt, for at det straks kan blive opdaget, naar de er angrebne. Institueres behandling i tide, da vil denne kunne foretages uden smerte, og faren for smitte er afværget.

Tandeftersyn.

Hr. cand. pharm. tandlæge Axel Svendsen har velvilligst lovet skolen at forestaa et halvaarligt eftersyn af tænderne hos de elever, hvis forældre maatte ønske dette. Eftersynet finder sted i April og Oktober, og de elever, som viser sig at trænge til tandlægebehandling, faar en seddel med hjem, hvorefter det bliver forældrenes sag at søge hvilken tandlæge de ønsker. Det er saaledes kun et eftersyn og ikke en behandling af tænderne, som finder sted ved skolens foranstaltning. De forældre, som ønsker, at deres børn skal deltage heri, bedes sende forstanderen omstaaende blanket i underskreven tilstand. Betalingen er 50 øre aarlig, som opkræves i November samtidig med skolepengene.

Lærerpersonalet.

- Hr. Frede Aamodt: Skrivning, Tegning, Geometrisk Tegning.
 Hr. G. Christensen, magister: Dansk, Regning.
 Fru R. Christensen: Sang.
 Hr. A. Dam, magister: Dansk, Engelsk, Historie.
 Hr. K. Didriksen, eksam. lærer: Naturhistorie, Geografi, Fysik, Gymnastik, Sang.
 Hr. H. Egeby, stud. mag. eksam. lærer: Regning.
 Hr. H. A. Hald, inspektør: Regning, Matematik, Fysik, Naturhistorie.
 Hr. A. Hærning, kunstmaler: Tegning, Geometrisk Tegning, Skrivning.
 Hr. H. Høffding, magister: Historie.
 Frk. E. Jensen: Dansk, Skrivning, Regning.
 Hr. A. Budtz-Jørgensen, løjtnant: Gymnastik, Sløjd.
 Frk. E. Knudsen: Sløjd, Skrivning.
 Hr. Kr. Kofoed, stud. mag.: Regning.
 Hr. C. Lambek, cand. phil., redaktør: Dansk, Tysk.
 Hr. W. F. Larsen, cand. mag.: Tysk, Engelsk.
 Frk. N. Lønborg: Sløjd, Gymnastik.
 Hr. C. Riisgaard, cand. theol.: Religion, Historie.
 Frk. I. Rubin: Sløjd.
 Hr. C. N. Starcke, dr. phil., forstander: Historie, Geografi, Regning.
 Hr. M. Tvede, kunstmaler: Skrivning, Tegning, Geometrisk Tegning.
 Hr. K. Wedel, stud. mag.: Gymnastik.
 Hr. A. Worms, rigsdagsstenograf: Stenografi.

Undervisningen.

Lektionsplanen har været ordnet som de foregaaende aar. Hver lektion varer 40 minutter, hvorefter der er 5 minutters ophold. Midt paa dagen er der en hel time fri fra 11,₁₀—12,₁₀ for 1—6 klasse; 7 og 8 klasse har haft deres fritime enten timen før eller efter. 1—5 klasse har haft gymnastik hver dag, 6—8 klasse 5 gange ugentlig. Efter hver gymnastiktime har eleverne faaet styrtebad, om sommeren koldt, om vinteren mildt tempereret. I styrtebadet har dog 1. klasse ikke deltaget før hen paa foraaet. I maanederne August—September og fra 1ste April har samtlige klasser haft sport i overensstemmelse med programmet.

I Engelsk og Tysk har 8 klasse været delt i to hold.

Ugentlige lektioner i de enkelte fag.

	Gymnastik	Dansk	Sløjd	Tegning	Skrivning	Regning	Naturfag	Religion	Geografi	Historie	Tysk	Engelsk	Sang	Matematik	Stenografi
1. klasse	6	6	6	2	4	4	1	1	1	1			1		
2. —	6	6	6	2	4	4	1	1	1	1			1		
3. —	6	6	6	2	4	4	1	2	2	2			1		
4. —	6	6	6	2	4	4	2	2	2	2	3		1		
5. —	6	5	5	3	3	4	3	2	2	2	3	3	1		
6. —	5	4	4	3	3	4	3	1	2	2	5	5	1		
7. —	5	4	3	3	3	4	4	1	2	2	5	5	1		
8. —	5	4	3	3	2	3	4		2	2	4	4		3	3
Summa	45	41	39	20	27	31	19	10	14	14	20	17	7	3	3

Lærernes beretninger om undervisningen.

1ste klasse **A** og **B**.

Gymnastik. (N. Lønborg).

Øvelserne har væsentlig været knyttede til leg. Kun faa af de øvelser, der kræver en bestemt form, har været medtaget.

Dansk. (E. Jensen).

Formaalet med undervisningen har dels været at skaffe børnene saa stor læsefærdighed, at de med udbytte i slutningen af skoleaaret kunde læse det i historie og geografi gennemgaede stof, dels at lære børnene at se paa et billede og at meddele, hvad de ser, i fornuftige sætninger og uden at springe fra det ene til det andet.

Fra den første dag taltes der om billeder med børnene; først om tegninger paa vægtavlen og senere om de billeder, der skulde anvendes i deres smaa læsebøger. Til at begynde med blev enkelte af de om tegningen dannede sætninger skrevne op paa tavlen, ord blev opløste i lyd, og da et tilstrækkeligt antal lyd var lærte, begyndte forsøg paa at sætte lyd sammen til ord. Samtidig hermed paabegyndtes den første lille læsebog, der som den tilsvarende forrige aar var trykt med meget store typer og først kun indeholdt ganske korte af børnene dannede sætninger. Efterhaanden som kendskabet til lyd og bogstaver voksede, blev ordene, sætningerne og læsestykkerne længere, indtil de fleste elever i slutningen af November var saa sikre, at vi kunde gaa over til læsebog nr. 2. Jeg anvendte saaledes de store typer en maanedstid længere end de forrige aar for at være absolut sikker paa, at bogstavernes form stod børnene klart. Desværre deltog kun omtrent de tre fjerdedele af elevernes nuværende antal i undervisningen fra begyndelsen af.

Læsebog nr. 2 indeholdt smaafortællinger om de paa billederne forekommende børn og lege og var trykt med noget mindre

typer. Før historien blev lavet, samtaltes der stadig med børnene om billedet, og under samtalen gav eleverne selv ideen til fortællingen, gav børnene navne efter dem selv indbyrdes og efter deres brødre og søstre. Det morede dem meget; et par maaneder efter præsenterede en af smaadrene mig sin lille søster, idet han sagde: „Frøken, det er den Karen Margrete, vi læste om ved Bro brille!“ Han havde ikke glemt den begivenhed endnu.

I Februar paabegyndtes den saakaldte Dyrerbog, hvis beretninger om dyrene og deres liv ogsaa støttedes til samtaler med børnene om de i bogen anbragte billeder. Den dannede ved sine længere ord og sætningsforbindelser samt ved sit delvis belærende indhold en naturlig overgang til læsningen i historie og geografi.

Ved siden af læsningen i bøger er der under samtalerne læst sætninger paa vægtavlen, og her er der blevet lagt vægt paa hurtiglæsning og rigtig betoning, medens vort formaal med læseundervisningen i dette aar ellers fører med sig, at hovedvægten lægges paa opfattelsen af det enkelte ord.

Som de foregaaende aar har eleverne efter endt afbenyttelse paa skolen faaet bøgerne hjem; de dage, paa hvilket det sker, imødeses med spænding og er rene festdage.

Træsløjd. (E. Knudsen)

Længde og tværsavning er indøvet, maaltagning forklaret, og maalafsætning indøvet med hver enkelt elev.

Lersløjd. (I. Rubin).

Fra sommerferien til jul har børnene forarbejdet klodser af forskellig form og størrelse; og efter at være blevne brændte er en del af disse benyttet til brug ved regneundervisningen. Resten har eleverne lov til at tage med hjem, og kappelysten driver dem derfor til at lave saa mange som mulig. — Efter jul er klassen begyndt paa at rulle lerflader ud i en tykkelse af $\frac{1}{2}$ cm., og efter at have kvadreret dem i kvadrater paa 1 cm. har eleverne

paabegyndt fremstilling af lettere geometriske ting. Det interesserer dem meget og udvikler deres sans for akkuratesse.

Tegning. (M. Tvede).

Eleverne har tegnet paa klassetavlen med hvidt og farvet kridt efter min fortegnelse eller efter mundtlig opgivende. De har efterlignet barnligt fremstillede huse og landskaber, hvor altid visse bestemte maal og størrelser har spillet en rolle saaledes, at de har lært at skønne over forholdet mellem disse størrelser. De har tegnet enkelte dyr, fisk og skibe samt lært at skælne mellem størrelser udtrykt i linjer og simple flader. Derefter har de tegnet det saaledes indprentede med blyant og efter hukommelsen. Ved hjælp af lineal og centimetermaal har de fremstillet flader af en bestemt størrelse og delt disse med rette linjer, hvilken øvelse særlig er brugt for at lære dem nøjagtighed og for at udvikle deres hænder og fingres ævne til at haandtere en lineal og en trekant, (som ogsaa er benyttet hertil) samt til at udvikle deres forstaaelse af bestemt opgivne maal. De saaledes fremstillede flader er farvet med pensel i enkelte farver som blaåt, rødt, gult og grønt. Vandfarve er ogsaa benyttet til finere arbejder, eleverne har efterlignet blomster, rødder og frugter.

Der er ved tegningen først og fremmest tilsigtet at udvikle elevernes forstand i det hele, dernæst har undervisningen haft til maal at gøre dem fortrolige med hjælpemidlerne og give deres hænder en vis færdighed i at bruge disse og endelig at lære dem grundighed saaledes, at al overfladiskhed og løst begrundet arbejde undgaas.

Skrivning. (E. Jensen).

I alt væsentligt som i fjor.

Regning. A-klassen. (E. Jensen).

Som de foregaaende aar har vægten været lagt paa anskuelighed og forstaaelse og ikke saa meget paa den mekaniske færdighed. Klasseundervisning har stadig været anvendt.

Fra skoleaarets begyndelse til sidst i November arbejdedes

udelukkende med tallene fra 1 til 10, idet alle fire regningsarter indøvedes jævnsides med hovedvægten paa addition og subtraktion: som hjælpemidler benyttedes tegninger paa vægtavlen og børnenes lerklodser. Taltegnene indøvedes paa vægtavlen, og eleverne begyndte saa smaat at føre additions- og subtraktionsregnskaber.

Fra December medtoges lidt efter lidt tallene indtil 20; i denne og den følgende maaned lagdes hovedvægten stadig paa addition og subtraktion. Hjælpemiddel: klodserne. I Februar, Marts og April lagdes hovedvægten paa multiplikation og division og tilsvarende regnskaber førtes paa vægtavlen. Hjælpemiddel: kolorede firkanter paa kvadreret papir. I slutningen af skoleaaret beskæftiges børnene saa vidt muligt ligeligt med alle fire regningsarter; af og til forsøges uden hjælpemidler, men kun for ganske kort tid, og ved den mindste usikkerhed anvendes straks hjælpemidler paa ny.

Regning. B-klassen. (G. Christensen).

De 4 regningsarter indøvede mundtligt og skriftligt med tallene til 20. Til at begynde med er der kun regnet med „benævnte“ tal, idet enten genstande i klassen eller drengene selv eller simple tegninger paa tavlen er benyttede til anskuelliggørelse. Senere hen er brugt ler- eller træklodser, eller blot streger paa tavlen eller kvadrater, drengene selv kolorever, der lejlighedsvis repræsenterer pærer, køer, tinsoldater eller lign.

Naturfag. (H. A. Hald).

Undervisningen har omhandlet væsentlig de samme emner som i fjor i den tilsvarende klasse. Eleverne har lært at systematisere farver ved øvelser paa farvetavlen. De har stiftet hokendtskab med forskellige faste og flydende stoffer, og der er blevet samtalt om ligheden ved og forskellen paa disse egenskaber. Fremadskridende, roterende og svingende bevægelser er blevet karakteriserede ved smaa forsøg, og eleverne har saa klassificeret de bevægelser, de i deres daglige liv har stødt paa. Dernæst

smaa forsøg med vægtstænger, iagttaget skaalvægtens indretning og foretaget en mængde vejninger.

Der er samtalt om de vigtigste husdyr efter billeder, og der er efter naturgenstande ført samtale om en del af vore skoves dyr.

I en del timer har fænomenerne paa himlen været genstand for samtale: skyer, taage, den „blaa himmel“, sol, maane og stjerner.

I foraarstiden anvendes nogle timer til iagttagelse af spiring og løvspring.

Religion. (C. Riisgaard).

Abraham, Isak, Jakob, og Moses historie til udfrielsen af Ægypten er skildret for og genfortalt af eleverne.

Geografi. (C. N. Starcke).

Der er arbejdet paa samme maade som ifjor. En mængde smaakort er tegnet og samtaler ført over alt, hvad disse kunde give anledning til. Københavns nærmeste omegn er udførligere gennemgaaet, og en lille bog læst om dette emne.

Historie. (C. N. Starcke).

Der er fortalt i tilknytning til en beskrivelse af København og Frederiksberg og tilhørende tegning af dele af byen.

Sang. (R. Christensen).

„Børnenes melodibog“ er benyttet. Børnesange, nye julesange er lærte. Der er lagt vægt paa indøvelse af takt og rytme, og alle selv de unusikalske har sunget med.

2den klasse **A** og **B**.

Gymnastik. (N. Lønborg)

Der er i aarets løb kommen ret god form over flere af de lettere øvelser. Meget af tiden anvendes til leg, men de egentlige gymnastiske øvelser (armgang i bom, ligevægtsgang,

højdespring o. s. v.) synes at fængsle børnenes interesse ligesaa meget som legen.

Dansk. A-klassen. (C. Lambek).

Slomanns læsebog I. og Schneekloths læsebog II. er gennemgaaede. Tillige er et bind stilhistorier, som skolen i løbet af de foregaaende aar har samlet sig, gennemgaaede. Endvidere er c. 50 sider af det lettere tilgængelige stof i Bondesen og Westergaards læsebog I. læst. Circa 150 billeder (læsebøgernes o. a.) er analyserede. Dertil egnede læsestykker i et antal af c. 15 er genfortalte, oftest i forbindelse med tegninger over stykkernes indhold. Disse tegninger sammensattes og ordnedes i alt væsentligt af børnene. Korklæsning er drevet i noget videre udstrækning end tidligere. To gange er afholdt prøvelæsning. Nogle sange er lærte udenad til brug i sangtimerne. Stilskrivning 1 time ugentlig.

Med hensyn til metoderne henvises til tidligere beretninger.

Dansk. B-klassen. (E. Jensen).

I begyndelsen af aaret lagdes hovedvægten paa at fremme læseferdigheden. Ved valget af læsestykkerne tog jeg hensyn til to ting; fortællingen skulde helst være illustreret, da det øgede interessen, og den maatte ikke indeholde for svære ord eller problemer. Foruden at drive læseøvelser samtalte vi om billederne og om de dele af stoffet, som krævede det; men egentlig genfortælling gemte jeg foreløbig. Schneekloths og Slomanns læsebog nr. 1 anvendtes samt stile fra de foregaaende aar.

Efter nogle maaneders forløb begyndte vi paa fælles stilskrivning om billeder; som regel en eller to gange om ugen. De derved fremkomne smaa historier blev trykte og brugte til øvelse i hurtiglæsning. Børnene kunde aldrig blive trætte af at læse deres egne fortællinger; hver gang en ny var kommen til, blev der regelmæssig bedt, om de maatte læse nogle af de andre ogsaa, og hændte det en elev, at han læste galt i dem, blev han meget flov. Stor jubel vakte det, naar de engang imellem fik

lov at laane 2 A's stile, og det var en fornøjelse at se, hvor forsigtige de var for ikke at krolle dem.

Samtidig med stilskrivningen fortsattes læseøvelserne i læsebøgerne, og dertil kom læsning i geografi- og historiebøgerne. I den sidste halvdel af aaret anvendtes genfortælling en del, og der lagdes megen vægt paa rigtig betoning af det læste. Før at støtte disse bestræbelser lærtes nogle vers udenad, mest saadanne, som børnene kunde synge.

Undertiden fik børnene lov at tegne, hvad vi havde læst om, og at skrive særlig vanskelige ord paa vægtavlen.

Træsøjld. (A. Budtz-Jørgensen).

Til forrige aars øvelser i længde- og tversavning er i aar føjet skraasavning; og medens det første aars arbejder var ganske enkle, er de i aar bleve mere sammensatte. De forskellige arbejder blev indtegnede i kvadrerede bøger, idet de mere enkle arbejder først indtegnedes og derefter udførtes efter tegningen, hvormod vanskeligere arbejder udførtes efter maal, der blev opgivne, efterhaanden som der blev brug for dem, medens tegningen først bagefter indførtes i bøgerne.

Brugen af stikbor og centrumsbor er indøvet, og der er lært samling af en kasse ved spigring.

Lersøjld. A-klassen. (E. Knudsen).

Vodders modelserie har i det væsentlige været benyttet. Hertil har saa knyttet sig tegning af modellerne, og bagefter arbejde efter tegningen.

Lersøjld. B-klassen. (I. Rubin).

Fremgangsmaaden har været den samme som i 1ste klasse, og da modelrækken er bleven en del vanskeligere kræves der nu større nøjagtighed og omhu. — Efter jul er klassen begyndt paa at tegne modellerne af med det formaal for øje at kunne arbejde efter egen tegning og derigennem ogsaa kontrollere dens rigtighed. Denne tegning knytter sig meget til forskellige fag

som regning og træsløjd, og den skulde derigennem lette eleverne forstaaelsen af mere indviklede ting i disse fag.

Tegning. A-klassen. (M. Tvede).

Samme opgaver som i 1ste klasse kun af en lidt vanskeligere art.

Tegning. B-klassen. (A. Hærning).

Klassen øver tegning paa fri haand af rette og buede linier i bestemte figurer, for at fremme forstaaelsen af de forskellige størrelses indbyrdes forhold.

Fortegningerne tegnes paa tavlen for eleverne saaledes, at der af skematiske, lige linier fremvokser figurer, som børnene forstaar og kender, hvilket interesserer dem og samtidig vænner dem til at se og opfatte de forskellige former med større bestemthed.

Tegningerne farves med vandfarve, hvilket staar i forbindelse med øvelserne i penseltegning efter levende planter og blade.

Skrivning. (R. Christensen).

Der er skrevet en del med blyant. Indtil efter jul er de store bogstaver overhovedet ikke skrevet med blæk. Nu skrives de store bogstaver med blæk, foruden en del vers. Versene er væsentligst til fornøjelse og opmuntring. Vægtavlerne af og til benyttede.

Regning. A-klassen. (E. Jensen).

Formaalet med undervisningen var at lære børnene addition og subtraktion med tal indtil 100 og at indøve multiplikations-tabellerne anskueligt.

Fra skoleaarets begyndelse til slutningen af November indøvedes multiplikation og division ved hjælp af kolorerede firkanter, uden at det forlangtes, at eleverne skulde fastholde tabellen i hukommelsen. Samtidig indøvedes 1 à 2 gange om ugen princippet for addition og subtraktion, og samtidig udvidedes kendskabet til tal op til 1000. Som hjælpemiddel hertil anvendtes træklodser, som dels fandtes løse, dels forbundne 10 og 10.

I December regnedes saa godt som udelukkende addition og subtraktion

Fra Januar indøvedes metersystemet og talrige maalinger blev foretaget, samtidig fortsattes øvelserne med addition og subtraktion, idet maalene sammenlignedes og lagdes sammen. Øers størrelse, legemers vægt o. l. regnedes der med; cm. omsattes til dm. og m. og omvendt, gram til kg. o. s. v.

Fra Marts paabegyndtes anden indøvelse af multiplikationstabellen. Hensigten var nu at lære eleverne hurtigt at regne tabellen ud og for de flinkeres vedkommende at fastholde resultaterne. Mange smaa opgaver regnedes, i hvilke der lagdes vægt paa multiplikation og division. Hjælpenidder: tegninger paa vægttavlen. Kun hovedregning har været øvet; men naar et stykke var regnet, fik børnene ofte lov at føre regnskabet paa vægttavlen.

Regning. B-klassen. (Kr. Koføed).

Ved kolorering af kvadreret papir, som børnene selv har foretaget, er multiplikationstabellerne gennemgaaede. Deling af antal mindre end 100 i indtil 10 lige store dele er udført og brøksbetegnelserne ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ o. s. v.) benyttede.

Sammenlægning og fradragning af 2- og lettere 3cifrede tal er indøvet. Hertil er, især i begyndelsen, benyttet smaa og store trækklodser, nøjagtig forarbejdede i størrelsesforholdet 1:10. Der er fortrinsvis regnet med benævnte tal. I særdeleshed er benævnelserne enøre, tiøre og krone benyttede.

Naturfag. (H. A. Hald.)

Forsøg orer vægtstænger er bleve fortsatte og en del vejninger udførte af eleverne selv. Samtale om regn og vandløb.

Ud fra naturgenstande er gennemgaaet en del markdyr, saasom pindsvinet, musen, rotten, graaspurv, spurvehøg, stær, svale o. fl. Der er lagt an paa ved dyrets udseende og egenskaber at faa slutninger frem om leve- og bevægelsesmaade.

Samtale om maanens og solens apparente bevægelser, form, farve og andre umiddelbart anskuelige egenskaber. Søgt ved

samtale at vække elevernes interesse for iagttagelse af maanens forskellige opgangstider og dens forskellige udseende.

Iagttaget bønner og ærter i tør tilstand og de forandringer, der indtraadte, naar de blev lagt i vand eller fugtig jord (rumfangs- og vægtforøgelser). Iagttaget form og vækstretning for kimrod og kimstængel; ved hjælp af tushmærker set, hvor væksten foregaar, iagttaget rodhaar og birødder samt lysets indflydelse paa kimstængelens retning og farve, kimbladene. Der er samtalt om løvspringsfænomener under forevisning af grene af hestekastanje, bøg o. fl.

Religion. (C. Riisgaard).

Jødefolkets historie fra udfrielsen af Ægypten til Salomos død. Hele fremstillingen er saa vidt muligt samlet om de store skikkelser som Gideon, Samuel, David og Salomo.

Geografi. A-klassen. (C. N. Starcke).

De danske smaaøer er gennemgaaede ved hjælp af billeder, vægkort og tegning af kort, og en bog er læst derom.

Geografi. B-klassen. (K. Didriksen).

Eleverne har tegnet smaa kort af en del danske smaaøer, og disse er gennemgaaet. En trykt tekst „Danske Smaaøer“, er dernæst læst igennem, og der er samtalt om denne.

Historie. (A. Dam).

Stenalderen, bronzealderen og jernalderen er gennemgaaet ret udførligt paa grundlag af oldsager og billeder og gennem iagttagelser og slutninger. Derefter er der mundtligt gennemgaaet fortællinger af den nordiske gudelære og sagnhistorie. I sidste del af skoleaaret er der i timerne læst en trykt fremstilling af det samme stof, der tidligere var mundtligt gennemgaaet.

Sang. (R. Christensen).

Der er foruden „Børnenes melodibog“ tillige benyttet „Danmarks melodier“.

3die klasse **A** og **B**.

Gymnastik (K. Vedel).

Gymnastikken har dels været øvet samlet dels i troppe. Til den samlede klasse har været anvendt lettere kropøvelser i ribber, bom og paa bænke samt indøvelsen af spring og redskabsøvelser, som eleverne senere i troppe under egne tropførere har øvet for at faa større færdighed. Foruden de almindelige gymnastiske øvelser har ofte været anvendt lege samt kapløb med forhindringer som f. eks. bænke at springe over, rudestige at klatre i.

Dansk. A-klassen. (C. Lambek).

Slomanns læsebog II., største delen af Bondesen og Westergaards læsebog I., en mindre del af Kellers læsebog IV. er gennemarbejdede. Repition (hurtiglæsning) af Slomanns I. og Schneekloth II. er foretaget. Circa 100 billeder er analyserede. Klassen har kun haft faa genfortællingsøvelser, hvilket skyldes, at kun faa af de gennemarbejdede læsestykker har været skikkede til en helhedsagtig efterbehandling. Ved hyppigt dels at give, dels at fremkalde strejfbemærkninger over læsestoffet under selve læsningen har jeg søgt at bøde paa denne mangel. 2 prøve-læsninger er afholdte. Stilskrivning 1 heltime ugentlig.

Med hensyn til metoderne henvises til tidligere beretninger.

Dansk. B-klassen. (G. Christensen).

Slomanns læsebog nr. 2 gennemgaaet og billederne analyserede, desuden et udvalg af Kellers læsebog for det 4de skoleaar. Schneekloths læsebog nr. 2, der var læst før, er brugt til øvelse i hurtiglæsning. 2 gange om ugen er der skrevet stil paa skolen, en fælleshistorie over et billede. Efter elevernes diktat skriver jeg den op paa tavlen, hvorefter drengene fører den ind i stilebøgerne. De mangler sjælden evne til god iagttagelse af billedets enkeltheder eller evne til om det skal være paa staaende fod at lave en historie; vanskeligheden for børnene er at sam-

menknytte de to ting og i fortællingen at faa alle de nødvendige led med.

En halv time om ugen læst højt for klassen, dels eventyr, dels Juel Hansens Robinson.

Træsløjd. (E. Knudsen).

I løbet af aaret er alle eleverne bleven indøvet i brugen af høvlen; evner og kræfter er meget ulige, men de er dog alle kommen til forstaaelse af, hvad det gælder for at kunne frembringe et stykke vinkelret høvlet træ.

Modellerne har været saa vidt mulig efter drengenes egne ideer og ønsker.

Tegning. A-klassen. (M. Tvede).

Samme opgaver som i 2den klasse, dog er der her lagt mere vægt paa brugen af blyant. Alle har tegnet efter naturen og hertil er benyttet udstoppede fugle, samt (med pensel og farve) blomster, blade og frugter. Letfattelige regler for lys og skygge er indøvet ligesom legemers forkortning og perspektivisk forsvindende linjers forhold paa en let anskuelig maade er gennemgaaet.

Tegning. B-klassen. (A. Hærning).

Klassen øver tegning paa fri haand af rette og buede linier i bestemte figurer, som i 2den klasse, kun med større fordringer til akkuratessse i udførelsen og nøjagtighed i størrelsernes forhold til hinanden. Tegningerne farves ogsaa her for at bevare færdigheden i at benytte penslen, til penseltegningen efter blomster og blade foreligger.

Skrivning. A-klassen. (A. Hærning).

Klassen øver i skønskrift enkelte sammensatte bogstaver og sammenskrift og der lægges særlig vægt paa, at de enkelte bogstaver faar den smukkeste og nøjagtigste form.

Skrivning. B-klassen. (E. Knudsen).

Væsentlig som i 2den klasse, forsøgsvis har forskriften været

direkte afskrift efter bog. Der er dog ingen af eleverne der endnu har kunnet undvære de lodrette linier.

Regning. A-klassen. (H. Egeby).

Den første tid anvendtes til udarbejdelsen af multiplikationstabellen, og samtidig hermed blev de forskellige divisionsarter gennemgaaet; alt som hovedregning. Stadig anvendte opgaver inden for tabellens ramme. Naar talbegrebet var udvidet over 1000, begyndtes paa skriftlig fremstilling af de 4 regningsarter, men den mundtlige regning med sikkerhed og hurtighed i behandlingen af mindre tal blev der lagt særlig vægt paa. For det skriftliges vedkommende har „Statistisk aarbog“ givet værdifuldt stof. De anvendte opgaver har væsentligst været grundet paa metersystemet.

Regning. B-klassen. (Kr. Kofoed).

Sammenlægning og fradragning med tal indtil 1000 er indøvet. — Multiplikationstabellerne er gennemgaaede og repeterede, indtil almindelig færdighed er naaet; i begyndelsen er benyttet streger paa tavlen, siden ingen særlige hjælpemidler.

Multiplikation og division af 2- og 3cifrede tal er indøvet, brøksbegrebet og brøks forkortning anskueliggjort, og øvelser i at tage brøkdeler af et vist antal, i at addere og subtrahere ensbenævnte og uensbenævnte brøker med nævner mindre end 10 er givne. Desuden er begrebet kvadrattal samt forskellen mellem opløselige tal og printal klargjort; opløsning af mindre, let opløselige tal er indøvet.

Dernæst er talbegrebet udvidet til 4cifrede tal og overgangen fra hovedregning til tavleregning gjort. Paa dette tidspunkt er benævnelserne „laan“ og „mente“ indført og begreberne anskueliggjorte.

Naturfag. (H. A. Hald).

Gennemgaaet længde-, flade- og rummaal i metersystemet. Eleverne har f. eks. foretaget en mængde maalinge af vædskerumfang ved hjælp af maaleglas; dernæst udledes gramsystemet

paa naturlig maade ved vejning af 1 liter vand, 1 dl., 1 cl. o. s. fr.

Forsøgene over vædsketryk er repeterede; der er dernæst vist forsøg paa varmekærens omraade: Faste og flydende legemers rumfangsførøgelse ved opvarming, følesansens afhængighed af forud modtagne varmeindtryk og tyngdens uafhængighed af temperaturen. Et termometerrør er blevet fyldt med sprit og lukket, og der er ført samtale om termometrets inddeling og brug. Forsøg over varmeledning i faste og flydende legemer samt strømninger under opvarming af vand og luft. Foretaget en række smaa forsøg med smeltningfænomener; lavet en kuldeblanding, vist, at frysepunktet for fersk vand er 0° , for saltholdigt vand en lavere temperatur, samt at rumfanget øges under frysningen.

Af zoologiske emner er samtalt om en række svømmende dyr: Anden, maagen, salamanderen, frøen, forellen, sælen, vandkalven, flodkrebse o. fl.

Af botaniske og astronomiske emner er i alt væsentligt berørt det samme som i 2den klasse, kun udførligere.

Religion. (C. Riisgaard)

En udførlig fremstilling er givet af Jesu Kristi liv og gerninger.

Saa godt som alle de i nye testamente omtalte undergerninger samt en stor del lignelser er fortalte. De tolv apostles historie er fortalt.

Geografi. (K. Didriksen).

„Danske Smaaøer“ er atter gennemlæst, og der er samtalt om det læste stof. En udførligere gennemgang af Danmarks geografi er dernæst paabegyndt. Der er tegnet en del større og mindre specialkort; en trykt tekst „Danmark“ er læst igennem af eleverne i timerne, og der er samtalt om denne. En del af eleverne tegner frivillig kort hjemme.

Historie. (C. Riisgaard).

Danmarks historie fra Knud den store til Kristian den 3die. Der er desuden givet en skildring af kloster og munkevæsen samt en fremstilling af det gamle København. Billeder har været meget benyttede.

Sang. (R. Christensen).

I disse klasser begynder børnene at synge efter bøger. „Den danske skoles sangbog“ og „Danmarks melodier“ er brugt.

4de klasse A og B.

Gymnastik. (A. Budtz-Jørgensen).

Gymnastikken er som tidligere blevet ledet med udstrakt anvendelse af troppførere. I troppene gennemgaas kun saadanne øvelser, som eleverne paa egen haand kan øve, hvorimod øvelser, der kræver særlig opmærksomhed med hensyn til form, eller som skal kommanderes, indøves i samlet trop.

Dansk. A-klassen. (G. Christensen).

Slomann nr. 2, Keller for det 4de skoleaar og en del af 5te bd. læst.

Stil som i 3die, men da fantasien i denne klasse enten løb løbsk eller stod helt stille, er i den senere tid med held anvendt billeder af naturhistorisk indhold, hvor der er reelt stof, der blot skal formes. En time ugentlig er benyttet til højtlesning af klassen selv, dels forskellige mindre ting, dels Robinson, dels Pontoppidans Odysseus. Denne sidste har i alle klasser gjort overordentlig lykke og synes mig en fortræffelig børnebog. De anekdotagtige smaahistorier, vi finder i mange læsebøger, morer sjældent børn og den belærende prosa er i reglen den allervanskeligste at læse godt. Det lidt dramatiske er heldigt, hvor det (som i Odysseus) er led i en bred og rolig beretning, der helt igennem taler til fantasi og følelse ved overalt at give et klart billede. Der er for faa adjektiver i vore almindelige læse-

bøger. I en genfortælling, jeg lod en klasse (5te) skrive om Odysseus hos kyklopen, viste det sig, at et flertal af drengene ikke blot havde faaet begivenhederne fat, men ogsaa en mængde af de tillægsbestemmelser, „tillægsordene“ giver.

Er læsestoffet farveløst, maa oplæsningen hjælpe. Jeg har i min højtlesning ofte outreret lidt for at gøre det store rigtig stort og det lille ganske smaat. Betoningen giver forestillingsbillederne glans og gør dem først rigtig levende for børnene. Den gode oplæsning har ikke blot en formel, men først og fremmest en reel værdi.

Dansk. B-klassen. (A. Dam).

Kellers læsebog 5 er gennemgaaet samt enkelte eventyr og fortællinger, bl. a. Odysseus hjemrejse ved Pontoppidan. — Øvelser i at finde verbum og subjekt i sætningen. Stilskrivning paa skolen (om billeder).

Træsløjd. (E. Knudsen).

Omtrent som 3die klasse, kun er der her forlangt en ordentlig arbejdstegning — som regel udtænkt og lagt tilrette hjemme — inden de har kunnet faa lov til at realisere en af deres egne ideer.

Efter jul er der indført brug af bugthøvl, stiksav og stemmejern.

Tegning. (M. Tvede).

Tegning efter naturen med blyant er øvet samt hukommelsestegning efter samme modeller som i 3die. Regler for lys og skygge er forklaret, og legemers forkortning og perspektivisk forsvindende legemers forhold er gennemgaaet. Penseltegning og tegning med vandfarve efter blomster, blade, rødder og frugter er benyttet.

Skrivning. A-klassen. (A. Hærning).

Klassen øver sammenskrift i sætninger.

Her lægges, foruden bogstavernes form, tillige forøget vægt paa skriftens ensartethed.

Skrivning. B-klassen. (M. Tvede).

Eleverne er indøvet i fremstillingen af bogstavernes rette form og har endvidere skrevet efter forskrift paa klasses tavlen. Støjskrift er benyttet.

Regning. A-klassen. (H. Egeby).

Da min fremgangsmaade her nøje falder sammen med hr. Halds for 4 b's vedkommende, henviser jeg til hr. Halds fremstilling, hvilken jeg fuldt ud anerkender.

Regning. B-klassen. (H. A. Hald).

Gennem vort møntsystem indøvedes kendskabet til regningsarterne med to decimaler (selvfølgelig hel multiplikator og hel divisor). Eleverne har foretaget en mængde længdemaalinger med meterbaandmaal, omformet til en enkelt benævnelse og anvendt decimalbrøk: en del praktiske opgaver med længdemaal blev dernæst regnede, hvorved decimalbrøksregning indøvedes i alle 4 regningsarter. Maalingen af flade- og rumfang, med efterfølgende beregninger, stedse først hovedregning, dernæst klasseregning og sluttelig regning paa papir, hver elev for sig. Gramsystemet er blevet indøvet ved vejning af vand (1 cl., 1 dl., 1 l.), hvorved vægtenhederne fremstod for eleverne som vægte paa kendte mængder vand. Decimalbrøksregning med vægtmængder i alle fire regningsarter paafulgte. — Decimalernes betydning fattedes gennemgaaende let af eleverne og det praktiske i brugen af disse i forbindelse med kun et maalnavn i stedet for de mange maalnavne vakte deres interesse. — Vægtfyldebestemmelserne i fysiktimerne og sløjden har støttet regningen og givet stof til mange opgaver.

I aarets sidste del er indøvet regningsarter med ikke decimale størrelsesmaal. Hver 14de dag er leveret et sæt skriftlige hjemmeregningsopgaver.

Naturlære. (H. A. Hald).

I alt væsentligt det samme som i den tilsvarende klasse ifjor:

Arkimedes forsøg og en hel del vægtfyldebestemmelser. Et stofs vægtfylde forklaret som vægten paa 1 kbcm. af stoffet.

Endvidere forsøg, som viste luftens tryk og barometrets indretning (kviksløvs- saavel som aneroidbarometrets). Af varmforsøg det samme som i 3die klasse.

Eleverne har været samlede paa skolepladsen og under min vejledning iagttaget stjernehimlen. Timen gik ud paa at vise, hvorledes man ved hjælp af retningslinier kan finde en del af de vigtigere stjernebilleder, og ved at tage mærker af enkelte stjerner stilling ved begyndelsen af timen kunde eleverne ved timens slutning umiddelbart slutte sig til „himmelkuglens“ tilsyneladende rotation om nordstjernen som midtpunkt. Øvelserne med himmelgloben er gentagne i en række timer.

Naturhistorie. (K. Didriksen).

I August, September og Oktober, saalænge der fandtes planter, brugtes timerne udelukkende til samtale om botaniske emner; bl. a. blev kornsorterne og deres betydning omtalt udførligt. Nogle timer benyttedes til tegning paa papir af forskellige plantedele, — alt paa grundlag af indsamlet materiale.

I zoologi er derefter samtalt om en del af skovens og markens dyr, idet der stadig er sørget for at lægge undervisningen saaledes til rette, at eleverne selv, dels efter præparater, dels efter billeder har kunnet paapege de forskellige omtalte dyrs ejendommeligheder og dermed stemmende levemaade. Der er lagt vægt paa at gøre billedet af hvert dyrs liv saa alsidigt som muligt.

Nogle faa timer er benyttet til samtale om vore muskler, aandedrættet og pulsslaget.

Religion. (C. Riisgaard).

Den gamle pagts historie fra Salomos død til Jesu fødsel. Der er især dvælet ved de store profetskikkelser: Elias, Jesaja, Jeremja og Daniel samt givet en detailleret skildring af Palæstinas geografi og politiske stilling blandt de asiatiske stormagter.

Forsøgsmæssigt er der blevet dikteret en kort oversigt over det gennemgaaede pensum.

Geografi. A-klassen. (C. N. Starcke).

Danmark er gennemarbejdet i udførlig fremstilling. Skandinavien er paabegyndt. En stor mængde specialkort er tegnet dels paa skolen, dels hjemme.

Geografi. B-klassen. (K. Didriksen).

„Danmark“ er fortsat fra forrige aar. En del kort er tegnede og benyttede som grundlag for undervisningen. Hver 14de dag er leveret et kort tegnet hjemme.

Historie. A-klassen. (H. Høffding).

Tidsrummet fra omkring 1500 til enevældens indførelse er gennemgaaet. Ved forskellige punkter er der dvælet nøjere; reformationen er set paa baggrund af den europæiske; i det 17de aarhundrede er medtaget noget svensk og tysk historie. Ved jævnlige tilbageblik er enkelte epokegørende begivenheders aarstal søgt fastslaaede, derimod ikke kongerækkens. Der er benyttet saa stort et billedstof (navnlig af samtidige billeder), som det var muligt at skaffe tilveje.

Historie. B-klassen. (C. N. Starcke).

Danmarks historie fra Kristian den 3die til nutiden er gennemgaaet.

Tysk. (C. Lambek).

Undervisningen har væsentlig været mundtlig. I de første uger indøvedes navnene paa skolestuens genstande; delte sætninger om disse genstandes nytte og brug, form og plads blev opskrevne paa tavlen og benyttede til læse- og udtaleøvelser. I lige maade navnene paa legemsdele, klædningsstykker o. lign. timetabellen og navnene paa de forskellige tidsafsnit. Derefter benyttedes tegninger som grundlag for gennemgang af: et hus, en bondegård, et gadeparti, et dækket bord, en dagligstue o. lign. Analyser af dyrebilleder af lidt sammensat indhold.

Smaa regneopgaver benyttedes til indøvelse af tallene. Efter c. 1½ maanedes forløb tog vi fat paa gennemgangen af en billedrække fra Münchener billedbogen. I aarets løb er 6 saadanne billedrækker med tilhørende tekst gennemgaaet. Endvidere en stor mængde tegninger (eks. dreng med fiskestang ved en sø; jæger med bøsse og hund og en hare, der springer op; forspændt vogn med kusk paa en vej; storkerede paa et hustag; en ræv i en kornmark lurar paa en flok gæs). Et betydeligt antal smaa-historier med ledsagende tegninger er gennemgaaede og genfortalte; c. 10 dyrebilleder er analyserede. 6 timer er anvendt til regneopgaver. Circa hver 4de time er anvendt til læsning og oversættelse. Læst er Sarauws begynderbog samt en del lette smaa-historier af Wolffs Lesebuch I. En del af versene i Sarauws begynderbog er lærte udenad. Jeg har læst nogle lette eventyr op for børnene.

I skoleaarets sidste 3 maaneder stil 1 gang ugentlig.

Sang. (R. Christensen).

Foruden de almindelige fædrelandssange er tillige sunget viser, historiske sange, folkeviser. Kanoner og enkelte 2stemmige sange indøvede. De forskellige taktdeler lærte.

5te klasse A og B.

Gymnastik. A-klassen. (A. Budtz-Jørgensen).

Som ved 4de klasse.

Gymnastik. B-klassen. (K. Didriksen).

Alm. øvelser, hævøvelser i bomme og ringe, hævspring i tov, ligevægtsgang og højdespring er foretagne; desuden enkelte behændighedsøvelser. Ved en del af øvelserne har eleverne været fordelt i troppe.

Dansk. A-klassen. (G. Christensen).

Slomann nr. 2, Keller nr. 4 og F. Christensen nr. 1 gennem-

gaaede. En ugentlig hjemmestil over naturhistoriske billeder, enkelte genfortællinger og ret hyppige diktatstile.

Af og for klassen er læst højt: Baskervilles hund (af Conan Doyle), Ingemanns Kristen Bloks ungdomstreger og Odysseus.

En lille smule sproglig iagttagelse over ordklasserne.

Dansk. B-klassen. (G. Christensen)

Væsentligt som 5te A. Keller nr. 5 læst i stedet for F. Christensen. Danske drenge i 1848 og Odysseus læst højt. — Lidt sætningsanalyse gennemgaaet.

Papsløjld. (N. Lønborg).

Efter at eleverne ved et par lettere arbejder (opklæbning af skema, skriveunderlag o. lign.) havde lært tilskæring af pap og papir samt brugen af lim og klister, begyndte de paa indbinding af bøger. Det første arbejde her var en lille bog (oktav) af hvidt papir, hæftet paa 2 bændler, med papbind og shirtingsryg- og hjørner. Naar den var færdig fik eleverne lov at indbinde en mindre trykt bog, hæftet paa sejlgarn. Det er dog kun de flinkeste, der er naaet saa vidt; andre har lavet æsker, kortruller, mapper o. lign. De har i den sidste tid selv kogt lim og klister.

Tegning. A-klassen. (M. Tvede).

Foruden frihaandstegning, der er foregaaet paa samme maade som i 4de klasse, er eleverne i denne klasse begyndt paa lettere geometriske konstruktioner og har øvet sig i brugen af bestikket.

Tegning. B-klassen. (A. Hærning).

Klassen øver tegning efter forskellige brugsgenstande, klodser samt fugle, ligeledes penseltegning efter blomster og blade.

I geometrisk tegning øves de første elementære konstruktioner samt benyttelse af bestikket.

Skrivning. (A. Hærning).

Disse klasser øver skrivning af sætninger efter forskrift.

For de flinkeres vedkommende efter fortællinger i danske

læsebøger, for derigennem at give arbejdet forøget interesse hos eleverne, ligesom disse ogsaa en gang om ugen bliver undervist i rundskrift.

Regning. (H. A. Hald).

Kort repetition af de i 4klasserne omtalte emner. Indøvelse i og regning med enhederne for maaling af større flader (ar). Gennem hovedregning har eleverne faaet øvelse i at operere med brøker, væsentlig med tegning som hjælpemiddel.

Særlig vægt er i aarets løb lagt paa forholdsregning; en betydelig mængde opgaver af praktisk natur er regnet dels ved hovedregning og klasseregning paa skolen, dels ved hjemmeregning. Metoden har været „slutning gennem enheder“ og af hensyn til ordenen med de skriftlige opgaver er sluttelig en bestemt opstilling fastslaaet. Begreberne „omvendt“ og „ligefrem“ forhold er ikke nævnt. Der er dernæst gennemgaaet elementær handelsregning (købspris og salgspris, fortjeneste og tab).

Naturfag. (K. Didriksen).

I zoologi og botanik er væsentligst behandlet de samme emner som i 4de klasse, idet der dog stadig er taget hensyn til elevernes større modenhed. I botanik maagtede de saaledes sværere opgaver m. h. til tegning og beskrivelse af planterne; ligesom samtalen om musklerne og blodets betydning interesserede dem mere, da de bedre forstod gymnastikkens betydning og selv fandt paa at udregne, hvilke muskler de forskellige gymnastiske øvelser tog i brug.

I fysik er varmelæren gennemgaaet, stadig i samtaleform og paa grundlag af en mængde forsøg.

Religion. (C. Riisgaard).

Undervisningen er gaaet ud paa at lære eleverne at slaa op i og blive fortrolig med det nye testamente.

Store stykker af evangelierne og apostelen Paulus historie er gennemgaaet. Den første kristne menigheds historie er fremstillet

og ved striden om Moselovens gyldighed for de kristne er de ti bud gennemgaaet og forklaret ud fra kærlighedsbuddet.

Geografi. A-klassen. (C. N. Starcke).

Danmark og Skandinavien er helt gennemgaaet, Storbritannien paaabegyndt. Tegning af specialkort dels paa skolen, dels hjemme og undersøgelse af billeder har dannet grundlaget for gennemgangen. Derefter er der læst en i sammenhæng hermed udarbejdet tekst.

Geografi. B-klassen. (K. Didriksen).

„Danmark“ er fortsat fra forrige aar og afsluttet; den trykte tekst er gennemlæst og forklaret, og stadig har eleverne tegnet kort, der er blevet benyttede som grundlag for undervisningen. Der fortsættes med Skandinavien. Hjemmekort er leveret hver fjortende dag.

Historie. A-klassen. (H. Høffding).

Fra 1660 til nutiden. I det 18de aarhundrede er der lagt særlig vægt paa fremstillingen af bondestandens forhold med afslutning i reformer i og omkring 1788. I det 19de aarhundrede er statslivets forskellige former søgt anskueliggjorte; de nationale forhold i Sønderjylland samt krigene 1848—50 og 1864 er gennemgaaede ret udførligt. Et stort billedstof baade samtidigt og nutidigt er anvendt.

Historie. B-klassen. (C. N. Starcke).

Danmarks historie fra Frederik den 4de til nutiden og Europas historie fra 1789 til 1815 er gennemgaaet.

Tysk. (W. Larsen).

Hensigten med undervisningen har været en tredobbelt: ved megen læsning, samtale og sang at gøre eleverne fortrolige med det tyske sprog, baade hvad forståelse og talefærdighed angaar; ved rig afveksling i undervisningsmaterialet at udvide deres forestillingskreds, og endelig ved diktat og grammatikalske øvelser at forberede dem til det næste aars skriftlige hjemmearbejde.

Klassen har dels læst, dels faaet fortalt en mængde smaa-historier efter Wolffs læsebog I. og II. Fremgangsmaaden har været efter læsningen eller fortællingen at gennemløbe stykket med spørgsmaal og svar og derved tilsikre forstaaelsen.

Af og til er mindre stykker taget op til analyse, hvorved særlig er blevet behandlet verbalendelser og brugen af akkusativ og dativ. Anekdoter er genfortalte, og regnestykker udførte paa tysk.

Billeder er hyppig blevet benyttede som grundlag for tale-øvelser.

Af skriftligt arbejde har der været diktat en gang om ugen, dels af sætninger, dannede for at indøve brugen af kasus, dels af tyske sange, som er blevet sungne i klassen.

Sang. (R. Christensen).

Det samme som i 4de kl., skala og nodelesning.

6te klasse.

Gymnastik. (K. Vedel).

I aarets første halvaar maatte gymnastikken paa grund af pladmangel foregaa sammen med 5te A under hr. A. Budtz-Jørgensen; dels dette og dels den omstændighed, at eleverne ikke med tilstrækkeligt udbytte har kunnet arbejde i troppe under egne tropførere, har indskrænket øvelsesforraadet, der foruden fritstaaende øvelser har omfattet kropøvelser i bomme og ribber, og lettere spring over hest og buk og enkelte øvelser i ræk og ringe.

Dansk. (A. Dam).

F. Christensens læsebog II. samt Rist: En rekrut fra 64. Odysseus hjemrejse ved E. Kapp. For klassen er læst Adam Oehlenschlägers Palnatoke. Analyse efter Rosenstands: Elementær dansk grammatik. En ugentlig hjemmestil, mest genfortælling, og enkelte diktater paa skolen.

Papsløjd. (N. Lønborg).

Som 5te klasse.

Tegning. (M. Tvede).

Tegnet med blyant efter udstoppede fugle. Lettere perspektiv- og skyggelære gennemgaaet. Penseltegnet efter blomster, blade, grene, frugter og rødder. Lettere geometriske konstruktioner øvet.

Skrivning. (M. Tvede).

Eleverne har skrevet sammenskrift efter bog. Enkelte har skrevet hurtigskrift.

Regning. (H. A. Hald).

Aarets arbejde er gaaet ud paa at indøve færdighed i brøksregning, baade almindelig brøk og decimalbrøk. Forholdsregning med anvendelse af brøk efter samme principper som omtalt under 5te klasserne. Lidt om procentregning.

Naturlære. (H. A. Hald).

Registreret forsøgene, der viser lufttryk. Barometre, Mariottes forsøg, hæverter, pumper og luftfortyndingsforsøgene. — Dernæst varmelære med forsøg i et lignende omfang som den tilsvarende klasse ifjor. — Klassens elever har i aarets løb skiftevis to og to foretaget noteringer to gange daglig af de meteorologiske elementer og for hvert fjerdingaar er samtalt om resultaterne. — Af astronomiske emner paatænkes det samme gennemgaaet som i forrige aars tilsvarende klasse.

Naturhistorie. (K. Didriksen).

Ogsaa i denne klasse anvendtes eftersommeren udelukkende til botanik. Planter indsamledes stadigt saa rigeligt, at hver elev fik sit eksemplar. Tegning og beskrivelse blev øvet forsøgsvis og med godt resultat.

I tiden derefter er samtalt om det menneskelige legeme, om huden og dens virksomhed, om benbygningen og musklerne. Dernæst er enkelte natlige dyrs udseende og levevis gennemgaaet.

Ved systematiske sammenligninger mellem dyr af de forskellige klasser inden for hvirveldyrenes række er klasserne selv efterhaanden fremstaaede for elevernes bevidsthed.

Religion. (C. Riisgaard).

Her som i 5te klasse er ny testamente lagt til grund for undervisningen. „Fadervor“ er gennemgaaet, og der er givet en skildring af de første kristenforfølgelser og de kristnes martyrer.

Geografi. (K. Didriksen).

England og Italien er gennemgaaet efter samme princip som i 5te klasse. Der er tegnet kort af de nævnte lande foruden en del specialkort. Hjemmekort hver 14de dag.

Historie. (H. Høffding).

Fra 1730 til nutiden. Som 5te A. Ibsens og Bjørnsøns skandinavisk-politiske digte fra 1863—64 oplæst og forklarede, og stoffet i det hele søgt lidt mere alsidigt belyst.

Tysk. (W. Larsen).

Bestræbelserne har i denne som i de højere klasser været rettede mod at læse og tale saa meget tysk som muligt for paa denne maade at forøge elevernes ordforraad og berige deres forestillingsmasse. Klassen har saaledes i aarets løb læst „Robinson Crusoe“, Ecksteins „Besuch im Carzer“ og Heinrich Seidels „Leberecht Hühnchen“ (ialt c. 300 sider).

Ved spørgsmaal er elevernes interesse for det læste blevet skærpet og forstaaelse tilsikret. Hist og her er vanskelige steder blevet oversatte; ellers har det danske sprog i denne saa vel som i de andre klasser været udelukket.

Grammatikalske øvelser er væsentlig kun drevne som forberedelse til den ugentlige hjemmestil, der har bestaaet i sætningsdannelse over opgivne ord, pronominer, præpositioner og konjunktioner, saaledes at de derhen hørende grammatikalske forhold er blevet særlig indøvede.

Der er skrevet nogen diktat, men ikke saa meget som i den

foregaaende klasse, og endelig har billeder (Münchener bilderbogen) været benyttede en del som stof for samtale.

Engelsk. (W. Larsen).

Ligesom i tysk har formaalet for undervisningen her været ved stadig at lade eleverne læse, høre og tale sproget at gøre dem fuldt fortrolige med det.

Foruden en delvis repetition af Jespersens begynderbog nr. 1 er omtrent halvdelen af nr. 2 blevet gennemgaaet, saavel som en del numre af „Books for the bairns“ („Nursery-rhymes“; „Nursery-tales“; „A story-book of country-scenes“; „The three giants“). Smaafortællinger og anekdoter er blevet fortalte og genfortalte.

Til diktat er der benyttet engelske sange, som er lærte udenad og sungne.

Emner fra historien, geografien og fysikken er behandlede i spørgsmaal og svar.

Hveranden uge har klassen som hjemmearbejde skrevet en oversættelse af lettere engelsk prosa.

Sang. (K. Didriksen).

En del fædrelandssange er sunget efter tekstbogen til „Danmarks melodier“ og „den danske skoles sangbog“. Enkelte svenske sange er indøvet. Øvelser i sang efter noder, skalaer og træffeøvelser er foretaget.

7de klasse A og B.

Gymnastik. (A. Budtz-Jørgensen).

Gymnastikken har været ledet som tidligere, idet redskabsøvelser er øvede, dels under samlet kommando og dels i troppe, som dog ikke har haft særlige tropførere.

Dansk. (G. Christensen).

Kellers læsebog 5 og 6, F. Christensen II. læst og Blichers

„Røverstuen“. En egentlig hjemmestil over historiske billeder, der i forvejen er gennemgaaede i historietimen; i den senere tid ogsaa stile over naturhistoriske billeder. Selv hvor den positive viden glipper, kræves en nøjagtig iagttagelse af hvad der kan ses og udledes af billedet samt en forstandig ordnet gengivelse heraf. Men gennemgaaende har de 14aarige mindre evne til at se end de 10aarige.

Af og for klassen er højt læst: Njals saga og en ægyptisk kongedatter, begge i udvalg. Desuden Odysseus og Erckmann Chatrian: En rekrut fra Napoleonstiden.

Træsøjld. A-klassen. (A. Budtz-Jørgensen).

Arbejdet har væsentligt været ledet som enkeltmandsundervisning, da eleverne har været af saa forskellig dygtighed, at opgaverne ikke kunde holdes ens for hele klassen. Der har dog af og til været givet lettere fælles-opgaver.

Træsøjld. B-klassen. (A. Budtz-Jørgensen).

Elevernes standpunkt har i denne klasse i endnu højere grad end i 7de A været forskellig, hvorfor enkeltmandsundervisning ogsaa her har været anvendt.

Tegning. (M. Tvede).

Tegning efter naturen. Lettere perspektiv- og skyggelære gennemgaaet. Pensestegning er benyttet til fremstilling af blomster, blade, grene, frugter og rødder. Ved hjælp af geometriske konstruktioner er tegnet vinduer, døre og lign. i bestemte størrelser.

Skrivning. (M. Tvede).

Der er skrevet sammenskrift efter bog. Der er endvidere i denne klasse gjort bestræbelser for at uddanne en haandskrift, som er i besiddelse af hver enkelt elevs skriftejendommeligheder.

Regning. (H. Egeby).

Flade- og kubikindhold er gennemgaaet og har i størst mulig udstrækning haft et praktisk tilsnit. Kubikindhold er selvfølgelig

overført til praktiske hulmaal (1 kbdm = 1 l.) og vægt (1 kbcm. = 1 g.). Procent- og rentesregning, især med færdighed i at beregne det, der i det praktiske liv mest bliver spørgsmaal om: rente og p. c. p. a. En samling opgaver er blevet trykt. Disse begynder med opgaver, hvor reduktionen gennem enheden træder særlig tydelig frem (f. eks. vej, hastighed og tid), og eleverne førtes saaledes naturlig ind paa denne behandlingsmaade af andre forholdsopgaver. Opgaver til hjemmeregning er leveret en gang hver uge.

Naturlære. (H. A. Hald).

Tyngdepunktets beliggenhed i homogene regulære legemer. Forsøg er vist over stadig og ustadig ligevægt for legemer, der er hængt op; ligeledes for legemer, støttet af et underlag. Samtale om: gang, løb, balancering, cykling, m. m. Samtale om inertiens lov ud fra smaaforsøg. Forsøg med trisser, faste og løse, taljer og potenstrisser; og kraftens størrelse i forhold til byrden fundet ud fra ligevægtsprincippet. —

I disse klasser er dernæst læren om magnetisme og elektricitet gennemgaaet; undervisningen udelukkende bygget paa forsøg. I en time er forsøgene vist af mig, i en paafølgende time har eleverne været medvirkomme under gentagelsen; eleverne har dernæst faaet øvelse i at skitsere mange af apparaterne paa vægtafven, ikke efter fortegning, men umiddelbart efter apparaterne. Hovedvægten er lagt paa strømlæren og dens anvendelser, medens af gnidningselektriciteten kun det mest almindelige er medtaget.

Naturhistorie. (K. Didriksen).

Planen som i 6te klasse, men det større timetal har tilladt behandling af langt flere emner. En del flere planter er blevet gennemgaaede, og der blev foretaget enkelte øvelser i plantebestemmelse efter Rostrups Flora.

Foruden huden, benbygningen og muskulaturen er blodomløbet gennemgaaet i ret udførlig fremstilling. Dyrenes skelet, muskler,

hjerter, lunger og fordøjelsesorganer er vist ved dissektion af en due.

Efter de egentlige øvelser i systematik er en mere systematisk gennemgang af dyreriget begyndt med pattedyrene saaledes, at dyret først gennemgaaes udførligt og dernæst af eleverne henføres til sine grupper.

Religion. (C. Riisgaard).

Jesu lignelser er læste og forklarede. Bjærgprædikenen er ligeledes gennemgaaet, og lidelseshistorien er læst og genfortalt af eleverne.

Geografi. A-klassen. (C. N. Starcke).

Alperne, Italien, Storbritannien og Holland Belgien er gennemgaaet efter de samme principper som i de foregaaende klasser. Kort er tegnet dels paa skolen, dels hjemme.

Geografi. B-klassen. (K. Didriksen).

Alperne, og Italien er gennemgaaet efter de samme principper som i de foregaaende klasser. Hjemmekort hver 14de dag.

Historie. (C. N. Starcke).

Oldtidens historie til de puniske krige er gennemgaaet og senere læst efter en udførlig tekst.

Tysk. (W. Larsen).

Paa sædvanlig maade (altsaa uden oversættelse til dansk) har klassen læst Heimr. Scidels „Leberecht Hünchen“. Ecksteins „Besuch im Carzer“ og „Tom Sawyers Abenteuer“ (ialt c. 350 sider). Der er jævnlig blevet samtalt paa tysk om disse bøgers indhold, og kun sjældent er et stykke blevet oversat paa dansk.

Smaahistorier og anekdoter er blevet fortalte og genfortalte, indtil hele klassen var i stand til at gengive dem grammatikalsk rigtig, hvorefter de er nedskrevne som ugentlige hjemmestile. Dette har i høj grad bidraget til at fæstne idiomatiske udtryk og grammatikalske former i elevernes hukommelse. Mønstersæt-

ninger er nedskrevne efter diktat og analyserede. Ogsaa i denne klasse er billeder blevet benyttede, undertiden til hjemmearbejde.

Engelsk. (A. Dam).

Otto Jespersen og Sarauws begynderbog II. A-klassen tillige et par fortællinger af Sherlock Holmes adventures. Mundtlig øvelse ligesom de foregaaende aar. Hveranden uge en hjemmeversion.

Sang. (R. Christensen).

Vægten hovedsagelig lagt paa 2stemmige sange og svenske sange.

8de klasse.

Gymnastik. (A. Budtz-Jørgensen).

Gymnastikken har som tidligere været ledet med anvendelse af tropførere, idet disse uden at kommandere leder øvelserne ved det paagældende redskab.

Dansk. (A. Dam).

Chr. Winthers fortællinger og Blicher: Røverstuen brugt til oplæsning og analyse. Desuden er der læst Sagastykker (om Kjartran og Gudrun). Carl Bernhard: Commissionæren,

Holberg: Erasmus Montanus. Stykker af Holbergs selvbiografi og af Niels Klim. Oehlenschlägers Aladdin og Hakon Jarl m. m. En del værker af andre digtere er læst op for klassen. (Heiberg, Hauch, Hertz, Ingemann). H. Ibsen: Gildet paa Solhaug. Hver uge en hjemmestil om et gennemgaaet stof eller af friere indhold. Enkelte diktater med skriftlig analyse paa skolen.

Træsløjd. (A. Budtz-Jørgensen).

Undervisningen har dels været klasseundervisning og dels enkeltmandsundervisning. Klasseundervisningen har været anvendt

ved de arbejder, der har været fælles for alle eleverne, og hvor der iøvrigt var anledning til fælles instruktion. Eleverne har iøvrigt haft lov til at udføre de arbejder, de selv valgte, naar opgaverne blot nogenlunde svarede til deres evner.

Tegning. (Frede Aamodt).

Tegning efter brugsgenstande, udstoppede fugle og andre dyr samt gibsortamenter. I geometrisk tegning er udført opmaaling og tegning af bygningsdele med farver.

Skrivning. (Frede Aamodt).

Skrivning efter bog og haandskriftsøvelser efter diktat.

Regning. (C. N. Starcke).

Øvelser i forholdsregning og sammensatte opgaver af blandet art. Til anvendelse for rentesregning er brugen af logaritmmer forklaret og indøvet.

Matematik. (H. A. Hald).

Foldbergs „Lærebog i elementær Plangeometri“ er bleven benyttet; de første 50 sider er gennemgaaet og de tilsvarende opgaver regnede.

Naturlære. (H. A. Hald).

I denne klasse er de samme emner behandlere som omtalt under 7de klasse og paa samme maade.

Naturhistorie. (K. Didriksen).

Ialt væsentligt som i 7de klasse; dog er en del flere plantebestemmelser foretaget her, ligesom elevernes standpunkt tillader, at der bliver gaaet nærmere ind paa flere af emnerne.

Geografi. (C. N. Starcke).

Asien, Afrika og Australien er gennemgaaet efter samme principper som i de foregaaende klasser. Kort er tegnet dels paa skolen, dels hjemme.

Historie. (C. N. Starcke).

Middelalderens historie er gennemgaaet og senere læst efter en udførlig tekst. Udvalgte afsnit har eleverne skrevet stil om og efter tur fremstillet i foredrag.

Tysk. (W. Larsen).

Klassen har i aarets løb læst „Tom Sawyers Abenteuer“ og for de fleste elevers vedkommende en del af Schillers „Geschichte des dreissigjährigen Krieges“. Det læste er blevet gennemgaaet paa sædvanlig maade. Der er blevet forelæst nogle lystspil af Roderich Benedix foruden rejsebeskrivelser og anden nyttig og underholdende litteratur. Udstrakt benyttelse af genfortælling (baade mundtlig og skriftlig) for at fæstne sprogformerne. Af og til er et læst stykke blevet analyseret. Hjemmearbejdet har næsten udelukkende været genfortælling.

Engelsk. (A. Dam).

Conan Doyle: The hound of the Baskervilles er læst og brugt til mundtlige øvelser. Derefter begyndt paa Stevenson: „Treasure island“ i Otto Jespersens bearbejdelse. Erasmus Montanus er læst op for klassen paa engelsk (læst forud i dansktimerne) samt lette historier.

Andet hold har læst stykket Sherlock Holmes Adventures.

En hjemmeversion hveranden uge.

Stenografi. (A. Worms).

For fra begyndelsen af at give eleverne et samlet overblik over stenografien, fik hver elev udleveret et af de af „Dansk stenografisk Forening“ udgivne „grundtræk af letfattelig dansk stenografi,“ og med dette som grundlag lærtes i de første 4 timer ved skrivning paa skoletavlen de hyppigste stenografiske bogstaver, regler og forkortelser. Da eleverne derefter var i stand til at læse enkelte (særligt tilrette lagte) sammenhængende stenografiske smaastykker, var den interesse, der allerede lige straks havde været til stede, yderligere forøget. Saa i begyndelsen af

September toges fat paa selve indøvelsen, ved hvilken A. Worms „læsebog i letfattelig dansk stenografi til undervisningsbrug“ lagdes til grund. I den første lektion i hver uge blev et nyt afsnit gennemgaaet, idet reglerne afledtes af eksemplerne, der blev skrevet paa skoletavlen. Derefter læstes det tilsvarende læsestykke i timen, og de saaledes gennemgaaede eksempler og læseøvelser blev til næste time skrevne som hjemmestil. I næste time skreves efter diktat ord og sætninger, som var indøvede for flere uger siden, og endelig i ugens 3die lektion blev den i første time gennemgaaede paragrafs skriveøvelse (oversættelse fra alm. skrift til stenografi) skrevet af eleverne paa skoletavlen. Paa denne maade fik eleverne lært hele systemet indtil udgangen af 1902. Efter nytaar begyndtes paa læsning og afskrivning af de sammenhængende læsestykker i læsebogen og een gang ugentlig har de fleste elever leveret en stenografisk gengivelse af en kort fortælling som hjemmearbejde. Diktatskrivningen fortsattes paa den maade, at der i begyndelsen kun dikteredes forud gennemgaaet stof, medens der fra Marts maaned er dikteret forskelligartet fremmed stof. — Stenografien synes at have fanget elevernes interesse endog i meget høj grad. Saa godt som hele arbejdet har maattet gøres i timerne. Alligevel er de fleste naaet til at kunne stenografere 50—60 stavelser pr. minut, medens en enkelt, særlig interesseret elev, der af egen drift i løbet af 2 uger hjemme afskrev et par fortællinger paa nogle og firsindstyve sider i stenografi, er naaet op til c. 100 stavelser pr. minut.

Eleverne

er fordelt i 8 klasser, af hvilke 1—5 og 7de klasse er delt i 2 afdelinger A og B. Skolen talte i Maj 1902 215 elever, i Maj 1903 262 elever.

1ste klasse A.

1. Hans Albertsen, søn af handelsrejsende P. A.
2. Kaj Brix, søn af fhv. bankassistent B.
3. Kaj Dessau, søn af direktør M. D.
4. Ejner Fock, søn af købmand F.
5. Ejner Gjerløff, søn af skibsfører G.
6. Georg Hansen, søn af tricotagehandler L. H.
7. Mogens Hein, søn af løjtnant, assistent H. H.
8. Gunnar Holm, søn af grosserer G. H.
9. Frants Hvass, søn af overretssagfører A. H.
10. Børge Jensen, søn af grosserer Chr. J.
11. Henrik Jeppesen, søn af handelsagent J.
12. Aksel Larsen, søn af assistent J. L.
13. Haldur Larsen, søn af cand. mag. W. F. L.
14. Emil Opfer, søn af redaktør E. O.
15. Oluf Pedersen, søn af forretningsfører I. M. P.
16. Luiz Petersen, søn af grosserer I. M. P.
17. Julius Rasmussen, søn af konduktør R. T. R.
18. Svend Secher, søn af tandlæge J. L. S.
19. Henrik Schøller, søn af ingeniør S.
20. Svend Fr. Jensen Vestergaard, søn af tricotagefabrik. J. V.
21. Peter Thorsen, søn af installatør, gasmester T.

1ste klasse B.

1. Svend Abrahamsen, søn af telegrafist A.
2. Thor Bast, søn af bogholder F. C. B.
3. Otto Franck, søn af bagermester F.
4. Carl Galle, søn af grosserer G.
5. Aage Jensen, søn af bankfuldmægtig G. J.
6. Svend Aage Jensen, søn af kolonialhandler J.
7. Holger Kapel, søn af urtekræmmer V. K.
8. Otto Kapel, broder til nr. 7.
9. Ernst Lassen, søn af prokurist J. L.
10. Aage Levin, søn af handelsbogholder A. L.

11. Thorkild Olsen, søn af købmand O. O.
12. Knud Petersen, søn af prokurist R. P.
13. Finn Schmiegelow, søn af kaptajn S.
14. Niels Stub, søn af dyrlæge S.
15. Gunnar Stormgaard, søn af slagtermester S.
16. Carl Wedell, søn af glarmester W.

2den klasse A.

1. Leif Bilkvist, søn af kunstmaler B.
2. Svend Fergo, søn af læge F.
3. Ryøn Grut, søn af fabrikant A. G.
4. Knud Hansen, søn af snedkermester H. C. H.
5. Valdemar Skovsted Hartman, søn af fabrikant H.
6. Alexi Hermann, søn af malermester H.
7. Arthur Hermann, broder til nr. 6.
8. Alfred Holck, søn af købmand H.
9. Eigil Ryge Jensen, søn af varemægler P. Ryge J.
10. Julius Kirketerp, søn af overretsassessor K.
11. Knud Mæhl, søn af skræddermester M.
12. Johannes Nielsen, søn af kommunelærer N.
13. Per Nyholm, søn af kontorchef N.
14. Ole Olsen, søn af direktør O. O.
15. Elbano Opfer, broder til nr. 14 i 1ste A.
16. Poul Victor Rubow, søn af læge V. R.
17. Ove Scheibel, søn af fuldmægtig i finansministeriet S.
18. Ejner Sie, søn af farvehandler C. H. S.
19. Viggo Starcke, søn af forstanderen.
20. Per Thygesen, søn af læge H. T.
21. Erik Tillge, søn af boghandler H. T.
22. Poul Wendler, søn af manufakturhandler J. G. W.

2den klasse B.

1. Aage Adolphsen, søn af snedkermester J. F. A.
2. Erik Albertsen, broder til nr. 1 i 1ste A.
3. Svend Viggo Andersen, søn af landinspektør C. A.

4. Ejner Berg, søn af redaktør A. B.
5. Poul Christensen, søn af bagermester C.
6. Henrik Dam, søn af cand. pharm. E. D.
7. Arne David, søn af grosserer D.
8. Poul Dich, søn af malermester D.
9. Ove Gutfeldt, søn af violinist G.
10. Ejler Hassing, søn af direktør H.
11. Holger Høg Petersen, søn af cand. phil. O. H. P.
12. Charles Jensen, søn af tobaksfabrikant Ch. J.
13. Kaj Jensen, søn af handelsrejsende H. J.
14. Vilfred Meyer, søn af afd. funktionær M.
15. Aksel Mørck, søn af handelsrejsende F. M.
16. Vilhelm Olsen, søn af blikkenslagermester E. O.
17. Karl Petersen, søn af forvalter P.
18. Helge Pontoppidan, søn af boghandler E. P.
19. Elo Rasmussen, søn af tilskærer Chr. H. R.
20. Kaj Sengeløv, søn af maskinmester T. S.

3die klasse A.

1. Anders Andersen, søn af forretningsfører A.
2. Svend Bast, broder til nr. 2 i 1ste B.
3. Alfred Beyer, søn af forretningsfører B.
4. Peter Mathias Bøttcher, søn af urtekræmmer B.
5. Hans Christian Hansen, broder til nr 6 i 1ste A.
6. Julius Schultz Hansen, søn af forretningsbestyrer H. J. H.
7. Zier Aage Hansen, søn af kaptajn Z. H.
8. Svend Ingolf Hein, broder til nr. 7 i 1ste A.
9. Svend Fini Henriques, søn af komponist F. H.
10. Anker Hylledig, søn af maskinmester H.
11. Carl Vilhelm Høpfner, søn af grosserer C. H.
12. Poul Erik Jensen, søn af manufakturhandler F. J.
13. Johannes Kristiansen, søn af arkitekt P. V. K.
14. Wladimir Krogh, søn af ingeniør P. K.
15. Morits Lotinga, søn af grosserer H. L.

16. Hans Peder Madsen, søn af tømmermester H. M.
17. Verner Nielsen, søn af sagfører N.
18. Axel Olsen, søn af grosserer H. P. O.
19. Ditlev Tom Petersen, søn af kunstmaler T. P.
20. Lorents Petersen, broder til nr 19.
21. Elias Simonsen, søn af gartner S.
22. Johannes Simonsen, broder til nr. 21.
23. Kaj Sørensen, søn af tandlæge S.

3die klasse B.

1. Asker Bandsholm, søn af grosserer J. B.
2. Axel Berg, broder til nr. 4 i 2den B.
3. Knud Arne Bilkvist, broder til nr. 1 i 2den A.
4. Carl Oluf Christensen, søn af maskinmester C.
5. Poul Christophersen, søn af læge V. C.
6. Oluf Friis, søn af afd. godsforvalter F.
7. Svend Hammerich, søn af læge J. H.
8. Robert Haut, søn af gørtlermester H.
9. Jakob Holm, broder til nr. 8 i 1ste A.
10. Knud Axel Holm, søn af grosserer A. H.
11. Sven Kiær, søn af dr. med. C. K.
12. Thor Marstrand, søn af bager T. M.
13. Andreas Nielsen, søn af fuldmægtig i kriminalretten N.
14. Svend Nielsen, søn af grosserer J. N.
15. Carl Emil Olsen, søn af købmand O.
16. Holger Pedersen, søn af skomagermester L. P.
17. Ove Pontoppidan, søn af fuldmægtig P.
18. Axel Smith, søn af arkitekt S.
19. Arne Schmiegelow, broder til nr 13 i 1ste B.
20. Knud Gad Schytte, søn af mejeriejer S.
21. Mogens Thalbitzer, søn af generalkonsul B. T.
22. Kaj Thorbrøgger, søn af ingeniør T.

4de klasse A.

1. Poul Berg, broder til nr. 4 i 2den B og nr. 2 i 3die B.

2. Poul Petrus Beyer, broder til nr. 3 i 3die A.
3. Karl Georg Christensen, søn af ingeniør S. C. C.
4. Ejner Christiansen, søn af fabrikant Th. C.
5. Henning Cohrt, søn af direktør C.
6. Bjørn Gamborg, søn af direktør V. G.
7. Kaj Grathwohl, søn af kursusbestyrer G.
8. Poul Hansen, søn af forvalter E. K. H.
9. Johan Fini Henriques, broder til nr. 9 i 3die A.
10. Walter Holck, søn af kaptajn O. H.
11. Stefan Jensen, broder til nr. 10 i 1ste A.
12. Ove Kunert, søn af forretningsfører K.
13. Jean Larsen, broder til nr. 12 i 1ste A.
14. Niels Bondrup Lassen, broder til nr. 9 i 1ste B.
15. Svend Harry Levin, søn af grosserer H. L.
16. Poul Vilhelm Mæhl, broder til nr. 11 i 2den A.
17. Christian Nielsen, søn af tømmermester E. N.
18. Alfred Petersen, søn af kelner P.
19. Orla Rode, søn af cand., forfatter O. R.
20. Bendt Rom, søn af bogtrykker R.
21. Poul Verdich, søn af grosserer C. V.

4de klasse B.

1. Holger Christensen, søn af handelsrejsende C.
2. Holger Christensen, søn af grosserer A. C.
3. Frits Ove Christophersen, broder til nr. 5 i 3die B.
4. Ejner Fergo, broder til nr. 2 i 2den A.
5. Aage Grathwohl, broder til nr. 7 i 4de A.
6. Vilhelm Hald, søn af landinspektør C. H.
7. Svend Hassing, søn af fuldmægtig H.
8. Svend Axel Holm, broder til nr. 10 i 3die B.
9. Victor Houmøller, søn af urmager H.
10. Volmer Kaae, søn af direktør O. K.
11. Henry Neupert, søn af tømrer N.
12. Andreas Nielsen, broder til nr. 12 i 2den A.

13. Ejner Johannes Nielsen, søn af grosserer P. Chr. N.
14. Ejner Olsen, søn af grosserer N. O.
15. Thorolf Pontoppidan, broder til nr. 18 i 2den B.
16. Axel Thorsen, søn af forvalter N. F. T.
17. Poul Emil Voigt, søn af grosserer A. H. V.
18. August Wedell, broder til nr. 16 i 1ste B.
19. Albert Wesenberg, søn af cand. jur. M. W.
20. Herluf Winther, søn af købmand A. W.
21. Svend Erik Wolmer, søn af overtelegrafist Th. P. W.

5te klasse A.

1. Ejner Andersen, søn af arbejdsmand A.
2. Gunnar Andresen, søn af enkefru A.
3. Carlo Bülow, søn af overretssagfører C. B.
4. Erik Dessau, broder til nr. 3 i 1ste A.
5. Holger Elgstrøm, søn af maskiningeniør E.
6. Karl Galster, søn af kaptajn C. G.
7. Poul Sehested-Hansen, søn af grosserer L. H.
8. Aage Klüwer, søn af glarmester A. C. K.
9. Emil Lorenzen, søn af dr. med. P. L.
10. Poul Nielsen, søn af snedkermester E. N.
11. Thomas Nielsen, broder til nr. 13 i 3die B.
12. Carl Munch Petersen, søn af murermester R. P.
13. Olaf Schou, søn af grosserer M. S.
14. Gunnar Scott Sørensen, søn af handelsagent A. S.
15. Carl Francis Thorsen, broder til nr. 21 i 1ste A.
16. Søren Winkel, søn af kunsthandler A. W.

5te klasse B.

1. Knud Henry Christensen, broder til nr. 5 i 2den B.
2. Leo Grathwohl, broder til nr. 7 i 4de A og nr 5 i 4de B.
3. Georg Hanson, søn af fabrikant J. H.
4. Jens Hassing, søn af arkitekt G. H.
5. Johannes Henriksen, søn af sprøjtefører L. P. H.
6. Henning Hylledig, broder til nr. 10 i 3die A.

7. Carl Olaf Jensen, søn af restauratør P. J.
8. Erik Kauffmann, søn af kammerjunker, kaptajn A. K.
9. Thorvald Kragh-Müller, søn af regnskabsfører Kr-M.
10. Frode Lihme, søn af maskinmester M. C. L.
11. Aage Laurits Nielsen, søn af slagtermester L. N.
12. Gerner Nybroe, søn af instrumentmager N.
13. Poul Ryder, søn af direktør C. S. R.
14. Ejner Sørensen, broder til nr. 23 i 3die A.
15. Magnus Traberg, søn af maskinmester T.
16. Carl Wendt, søn af fotograf H. W.

6te klasse.

1. Valdemar Andersen, søn af handelsrejsende A. C. A.
2. Ehlert Boysen, søn af fyrassistent B.
3. Edvard Christiansen, søn af husejer A. C.
4. Holger Christiansen, broder til nr. 4 i 4de A.
5. Frederik Clausen, søn af antikvitetshandler C.
6. Aage Hammerich, broder til nr. 7 i 3die B.
7. Carl Skovsted Hartman, broder til nr. 5 i 2den A.
8. Gunnar Jensen, søn af cand. phil., sløjdlærer N. P. J.
9. Ove Jensen, søn af manufakturhandler P. J.
10. Kaj Johannsen, søn af prokurist J.
11. Angelo Jørgensen, søn af smedemester J. J.
12. Orla Larsen, søn af blikkenslagermester A. L.
13. Kaj Erik Petersen, søn af gartner P.
14. Thorkild Petersen, broder til nr. 18 i 4de A.
15. Waage Petersen, søn af viktualiehandler J. P.
16. Gerhard Rafn, søn af detailhandler R.
17. Hilmar Schmidt, søn af bagermester S.
18. Erik Stange, søn af redaktør S.
19. Knud Svendsen, søn af forretningsbestyrer S.
20. Billy Thalbitzer, broder til nr. 21 i 3die B.
21. Aage Winther, broder til nr. 20 i 4de B.

7de klasse A.

1. Børge Andresen, broder til nr. 2 i 5te A.
2. William Brausen, søn af tandlæge E. B.
3. Johannes Christiansen, broder til nr. 4 i 4de A og nr. 4 i 6te.
4. Ejnar Erichsen, søn af urtekræmmer E. E.
5. William Buck Friis, søn af slagtermester B. F.
6. Hakon Grut, broder til nr. 3 i 2den A.
7. Haakon Hejlessen, søn af skuespiller H.
8. Erik Hertel, søn af direktør H. H.
9. Julius Axel Holm, broder til nr. 10 i 3die B og nr. 8 i 4de B.
10. Victor Lübschitz, søn af kunstmaler J. L.
11. William Mogensen, søn af manufakturhandler M.
12. Knud Flemming Nielsen, søn af kontrollør N.
13. Helge Ryder, søn af kaptajn i søetaten C. R.
14. Poul Thorsen, broder til nr. 21 i 1ste A og nr. 15 i 5te A.
15. Knud Wodskou, søn af bogholder W.

7de klasse B.

1. Kaj Abildgaard, søn af grosserer A.
2. Johannes Bendixen, søn af grosserer B.
3. Vilhelm Caroc, søn af direktør J. C.
4. Poul Georg Jensen, søn af grosserer G. J.
5. Haldur Jørgensen, søn af kolonibestyrer H. J.
6. Ove Madsen, søn af politiinspektør H. M.
7. Georg Glørfeldt Petersen, søn af installatør G. P.
8. Kaj Wibroe Pedersen, søn af grosserer W. G. P.
9. Holger Søeborg, søn af sagfører S.

8de klasse.

1. Svend Elberg Andersen, søn af telegrafist E. A.
2. Helge Andresen, broder til nr. 2 i 5te A og nr. 1 i 7de A.
3. Harry Brandt, søn af lærer P. M. S. B.
4. Anton Castella, søn af grosserer E. C.
5. Bryde Christensen, søn af handelskorrespondent S. C.
6. Ditlev Dethlefsen, søn af tandlæge T. D.

7. Anton Dich, broder til nr. 8 i 2den B.
8. Henrik Galle, broder til n. 4 i 1ste B.
9. Hans Hansen, søn af ølkusk Chr. H.
10. Karl Kyhn Hansen, søn af bankkasserer P. M. H.
11. Gustav Lorenzen, broder til nr. 9 i 5te A.
12. Johannes Moe, søn af maskinmester H. H. M.
13. Poul Willer Petersen, søn af grosserer, fabrikant P. P.
14. Frits Pullich, søn af afd. overlærer P.
15. Henrik Réeh, søn af enkefru R.
16. Vilhelm Schmidt, søn af kaptajn N. W. S.
17. Gustav Starcke, broder til nr. 19 i 2den A.
18. John Sørensen, søn af urmager M. S.
19. Gudom Traberg, broder til nr. 15 i 5te B.

Fælles regler,

gældende for „de forenede latin- og realskoler“ samt for H. Adlers fællesskole, Østersøgades latin- og realskole og „det danske selskabs skole“.

1) Naar brødre samtidig søger en skole, betaler den ældste fuld betaling, de følgende hver 2 kr. under fuld betaling.

2) Til brændsel og inventar betaler hver discipel 4 kroner aarlig, som opkræves den 1ste Oktober.

3) Enhver ny discipel betaler 4 kr. i indskrivningspenge.

4) Disciple, der indmeldes til efter sommerferien, betaler halv skolebetaling for August.

5) Naar en discipel forsømmer skolen paa grund af sygdom, betaler han for den maaned, i hvilken sygdommen begynder, og for de 2 følgende. Denne regel gælder ogsaa for de disciple, der maa holdes borte fra skolen paa grund af sygdom i hjemmet.

6) Udmeldelse kan kun ske med 2 fulde maaneders varsel; der betales altsaa for den maaned, i hvilken udmeldelsen sker, og

for de 2 følgende. Midlertidig udmeldelse i sommermaanederne modtages ikke.

7) Naar opflytning i en højere klasse er nægtet en discipel i en af de ovfr. nævnte latin- og realskoler, kan han ikke, ved at overflyttes til en anden af disse skoler, optages i en klasse, der svarer til den, hvori opflytning ved den første var ham nægtet.

8) Enhver discipel der indstiller sig til IV kl.s hovedeksamen eller almindelig forberedelseseksamen, betaler 20 kr. i eksamensafgift. For afgangseksamen for studerende betaler den discipel intet, der har bestaaet IV kl.s hovedeksamen ved en af de ovfr. nævnte latin- og realskoler; ellers betales der 20 kr. For stemmel paa vidnesbyrdet betales 1 kr.

9) En privatist, der indstiller sig til:

a. Tillægsprøve til skolelærereksamen, betaler kr. 10,00

b. Tillægsprøve til alm. forberedelseseksamen, sproglig,
betaler - 11,00

matematisk, — - 9,00

c. Eksamen i latin for farmaceuter — - 8,00

d. IV klasses hovedeksamen --- - 43,00

e. Afgangseksamen for matematisk studerende --- - 43,00

NB. Saafremt vedkommende som privatist

har taget IV klasses hovedeksamen ved

en af de forenede latin- og realskoler,

matematisk — - 33,00

Fælles regler om smitsomme sygdomme.

1) Naar der i familier, som har skolesøgende børn, udbryder en smitsom sygdom, maa skolen forlange straks at modtage meddelelse derom.

2) Er sygdommen skarlagensfeber, difteriti eller en anden lignende sygdom, vil det ubetinget være nødvendigt at forbyde alle disciple fra hjem, hvor der findes patienter med disse farlige sygdomme, al adgang til skolen, indtil det ved lægeattest erklæres, at al fare for smitte er forbi.

3) Derimod vil det under en af de sædvanlige godartede mæslinge- eller kighosteepidemier eller andre mindre farlige smitsomme sygdomme i reglen ikke være nødvendigt at formene disciple fra hjem, hvor disse sygdomme findes, adgang til skolen.

I de tilfælde hvor forstanderen har fundet det fornødent at søge lægekyndig bistand, har dr. med. P. Lorenzen velvilligst ydet denne. Enkelte gange har i dennes fraværelse læge S. Friis med stor tjenstvillighed bistaet skolen, hvorfor denne er ham en hjertelig tak skyldig.

Skolebetalingen.

Efter overenskomst med de private latin- og realskoler i København og paa Frederiksberg er skolebetalinger foruden de ovennævnte brændselspenge:

1ste klasse ...	8 kr. maanedlig		
2den	— 10	—	—
3die	— 12	—	—
4de	— 12	—	—
5te	— 14	—	—
6te*)	— 14	—	—
7de	— 16	—	—
8de	— 16	—	—
9de	— 18	—	—
1ste overklasse	18	—	—
2den	— 22	—	—
3die	— 22	—	—

Desuden betales maanedlig 35 øre for sløjd og hver 1ste April 4 kr. for deltagelse i sport. Den elev, der i følge lægeerklæring ikke maa deltage i disse øvelser, er fritaget for at betale dette beløb.

*) fremtidig 1ste mellemskoleklasse.

Ordensregler.

1. Eleverne møder paa skolen i rette tid.
2. Eleverne sørger for orden og renlighed og har forøvrigt lov til at tumle sig i saadan leg, som den tilsynshavende lærer skønner ikke rummer farer eller raahed.
3. Hver elev har paa gangen uden for sin klasse en knage til sit tøj og en plads paa hylden til sin frokost. I bordene maa maden ikke anbringes. Papir og desl. henlægges i en paa gangen henstillet kurv. I fritimen kl. 11,₁₀—12,₁₀ skal eleverne først spise deres mad. Ingen maa gaa ned paa legepladsen før et kvarter efter, at fritimen er begyndt. Dette tidspunkt angives ved klokkeringen. Til dem, der ønsker det, leverer skolen et krus varm mælk (6 øre) eller et krus kakao (12 øre).
4. Har en elev forsømt skolen, maa han fra hjemmet medbringe en skriftlig meddelelse om grunden. Ved længere fraværelse bedes hjemmet venligst meddele sygdommens art snarest muligt.
5. Eleven medbringer ikke andet end et penalhus med blyant, penneskaft med pen og vidskelæder. Skolen udleverer selv hvad der skal bruges af tegne- og skrivematerialier, og giver maanedlig forældrene en regning paa det. For de klasser, hvor der skal bruges tegnebestik, anbefaler skolen forældrene at lade denne sørge for anskaffelsen. Ejer eleven iforvejen et tegnebestik, der er brugeligt, er anskaffelsen af et nyt unødvendigt.

Aarsafslutningen.

For at undgaa den forstyrrende afbrydelse i undervisningen, som den tidligere form for aarsafslutningen har medført, og for helt at udslutte den karakter af en regelmæssig eksamen, som trods alle bestræbelser vedblev at være forbundet med aarsafslut-

ningen i dens tidligere form, ordnes denne i aar saaledes, at undervisningen fortsættes uafbrudt efter skolens daglige læseskema lige til sommerferiens begyndelse. Til at overvære denne undervisning indbydes elevernes forældre og hvem der ellers har interesse af at gøre sig bekendt med skolens virksomhed. I tiden

fra Onsdag d. 24. Juni—Tirsdag d. 7. Juli

vil enhver, der ønsker at overvære undervisningen være velkommen.

For 5—8de klasse afholdes en skriftlig prøve i dagene før den 24de Juni.

5te klasse prøves i dansk stil, regning.

6te " " dansk stil, regning, korttegn.

7de " " dansk stil, historie, geografi, regning, korttegn, tysk stil, engelsk version.

8de " " dansk stil, historie, geografi, regning, matematik, korttegn, tysk stil, engelsk version.

Onsdag den 8de Juli kl. 10 finder afslutning sted med udstedelse af aarsvidnesbyrd. Til denne afslutning er alle elever forpligtet til at møde.

Derefter begynder sommerferien.

Det nye skoleaar begynder **Torsdag den 20de August kl. 10.**

Nye elever prøves Mandag den 6te og Tirsdag den 7de Juli kl. 5—7 og Onsdag den 8de Juli kl. 12—3.

Indhold.

	Side
Det danske selskabs skole.	3
Den nye skolelov.	5
Undervisning i dansk og udvikling af børnenes forstand . .	17
Brugen af bøger	32
Om tilsyn med børn af dr. med. P. Lorenzen	44
Om tilsyn med børns tænder af tandlæge A. Svendsen . .	49
Lærerpersonalet	54
Undervisningen	55
Lærernes beretninger om undervisningen	56
Eleverne	89
Fælles regler, skolebetaling etc.	98
Aarsafslutningen	101
